

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
«ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιδιώκεται η δημιουργία των κανονιστικών προϋποθέσεων και της θεσμικής υποδοχής για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε όλο το εύρος του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ αλλά και των ΝΠΙΔ που ελέγχονται από το Κράτος.

Με αυτό το σχέδιο νόμου που συνιστά το πλαίσιο καθιέρωσης και ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επιδιώκεται

α. η δημιουργία των θεσμικών προϋποθέσεων για την επικοινωνία και συναλλαγή των πολιτών και των επιχειρήσεων με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

β. η αναδιοργάνωση των εσωτερικών λειτουργιών και διαδικασιών των φορέων του δημόσιου τομέα επί τη βάσει της πλήρους αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

γ. Η ευχερέστερη άσκηση των δικαιωμάτων και εκπλήρωση των υποχρεώσεων των φυσικών προσώπων αλλά και των ΝΠΙΔ έναντι των Φορέων του Δημόσιου Τομέα.

δ. Η άρση κανονιστικών εμποδίων για την ταχεία και αποτελεσματική πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και πληροφορίες.

ε. Η εμπέδωση της εμπιστοσύνης και της διαφάνειας με την επέκταση των ηλεκτρονικών εφαρμογών .

Το κανονιστικό πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα επιταχύνει και θα επεκτείνει τη χρήση ΤΠΕ τόσο στο πλαίσιο των φορέων του δημόσιου τομέα, βελτιώνοντας, εκλογικεύοντας, οργανώνοντας καλύτερα τη λειτουργία τους όσο και από την πλευρά των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Τα τεχνολογικά μέσα και οι θεσμικές ευχέρειες που τίθενται στη διάθεση των ατόμων και των επιχειρήσεων αλλά και των φορέων του δημόσιου τομέα μειώνουν τις απαιτήσεις αυτοπρόσωπης παρουσίας για τη διεκπεραίωση μιας υπόθεσης και ελαχιστοποιούν τον απαραίτητο χρόνο για την ολοκλήρωση των διοικητικών διαδικασιών. Μειώνονται ταυτόχρονα τις πιθανότητες εμφάνισης φαινομένων παράνομης συναλλαγής και διαφθοράς καθώς όχι μόνο αποπροσωποποιείται η παροχή της δημόσιας υπηρεσίας αλλά και καταγράφονται αναλυτικά οι διαδικασίες και η διεκπεραίωση ώστε να είναι εφικτός ο έλεγχος της ποιότητας και της νομιμότητάς τους. Με τις ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου νόμου επιτυγχάνεται περαιτέρω η μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων για πολίτες και επιχειρήσεις.

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου προβλέπει και ρυθμίζει, επίσης, την ηλεκτρονική επικοινωνία και συναλλαγή μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα. Η προαγωγή της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, ανταλλαγής εγγράφων

αποσκοπεί στη μείωση του λειτουργικού κόστους των φορέων του δημόσιου τομέα (διακίνηση έγχαρτων εγγράφων, κόστος αναπαραγωγής εγγράφων κ.λπ.). Η άμεση ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των χειριστών μιας διοικητικής διαδικασίας μειώνει επίσης το απαιτούμενο χρόνο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, απελευθερώνοντας κατ' αυτό τον τρόπο πόρους για τη δημόσια διοίκηση.

Οι ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου εδραιώνουν και ενισχύουν τα δικαιώματα των προσώπων καθώς καθίσταται δυνατή η άσκηση δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα ή και η αξιοποίηση ευχερειών και με ηλεκτρονικά μέσα. Η ίδια η εξυπηρέτηση των αναγκών των προσώπων και των επιχειρήσεων με ταχύτητα, αποτελεσματικότητα, ποιότητα και χωρίς περιττά κόστη συνιστά δικαίωμα των προσώπων σε ένα σύγχρονο κράτος δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό η ηλεκτρονική επικοινωνία και συναλλαγή με τους φορείς του δημόσιου τομέα κατοχυρώνεται ως δικαίωμα των φυσικών προσώπων.

Το σχέδιο αυτού του νόμου-πλασίου αποτελεί εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία πραγματικά πρωτοποριακή ρύθμιση που είχε συμπεριληφθεί στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, δηλ. τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 5 Α που όχι μόνο κατοχυρώνει το δικαίωμα της πληροφόρησης αλλά και την υποχρέωση του Κράτους να διευκολύνει την πρόσβαση στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοσή τους.

Όπως προκύπτει από το εύρος του πεδίου εφαρμογής του παρόντος στο σύνολο, ουσιαστικά, της δράσης των φορέων του δημόσιου τομέα, σκοπός του νομοθέτη είναι η εισαγωγή θεσμικού πλαισίου, με την ισχύ και εφαρμογή του οποίου αφενός μεν θα διασφαλίζεται η απαιτούμενη ασφάλεια δικαίου, αφετέρου δε θα διευκολύνεται και θεσμικά η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με την θέσπιση ρυθμίσεων που αποκρίνονται τόσο στην απαίτηση για τεχνολογική ουδετερότητα όσο και στην γενικότερη αναδιαμόρφωση διαδικασιών που συνεπάγεται η αναγνώριση του δικαιώματος ηλεκτρονικής επικοινωνίας και συναλλαγής φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. με φορείς του δημόσιου τομέα. Κατά το μέρος που στον παρόντα νόμο δεν περιέχονται σχετικές ρυθμίσεις είναι αυτονόητο ότι εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/99), όπως ισχύει.

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

Στο Κεφάλαιο 1^ο του παρόντος νόμου ορίζεται το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου νόμου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

1. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 αναγνωρίζεται ως σκοπός του νόμου η αναγνώριση του δικαιώματος των φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ. να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση

Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (εφεξής ΤΠΕ). Για την απρόσκοπτη άσκηση του δικαιώματος που αναγνωρίζεται με τον παρόντα νόμο, κρίνεται απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι ο όρος Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών καλύπτει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, εφαρμογών, τεχνολογιών, εξοπλισμού και λογισμικών, μεταξύ των οποίων και εργαλεία «παραδοσιακά» όπως η τηλεφωνία, η χρήση τηλεομοιοτυπίας (φαξ) αλλά και το Διαδίκτυο, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, τα δίκτυα και τα λογισμικά που είναι αναγκαία για τη χρήση των εν λόγω τεχνολογιών. Κατ' εφαρμογή της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας και της πρόθεσης για αξιοποίηση των ΤΠΕ στο σύνολο της δράσης της Δημόσιας Διοίκησης, οι τεχνολογίες αυτές επιφέρουν σταδιακά επανάσταση στις κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές δομές, δημιουργώντας νέες συμπεριφορές ως προς τις πληροφορίες, τη γνώση, την επαγγελματική δραστηριότητα, κ.λπ.

Για τη διασφάλιση της ποιοτικής και απρόσκοπτης παροχής υπηρεσιών από τους φορείς του δημόσιου τομέα στους σκοπούς του νόμου συγκαταλέγεται η ρύθμιση της χρήσης των ΤΠΕ από τους ίδιους τους φορείς του δημόσιου τομέα εντός του πλαισίου και για τις ανάγκες της λειτουργίας τους και την υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων και συναλλαγών τους.

2. Στο άρθρο 2 του παρόντος προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου, το οποίο καλύπτει ουσιαστικά το σύνολο της δράσης των φορέων του δημόσιου τομέα με σκοπό την επίτευξη ομοιογένειας στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών αλλά και την ποιοτική αναβάθμισή τους. Όπως ορίζεται στο παρόν άρθρο, ρυθμίσεις του πλαισίου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση εφαρμόζονται, καταρχήν, ως προς την άσκηση αρμοδιοτήτων από τα όργανα φορέων στο σύνολο του δημόσιου τομέα, αποτυπώνοντας έτσι την βούληση για μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στους φορείς αυτούς συμπεριλαμβάνονται, τηρουμένων των αναλογιών, και οι ελληνικές πρεσβευτικές και προξενικές αρχές καθώς και οι μόνιμες ελληνικές αντιπροσωπεΐες της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς.

Οι ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου καταλαμβάνουν και την ηλεκτρονική επικοινωνία και συναλλαγή, τόσο μεταξύ των ίδιων των φορέων όσο και μεταξύ αυτών και φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. Με την προσθήκη των ως άνω περιπτώσεων στο πεδίο εφαρμογής του νόμου ενδυναμώνεται η χρήση ΤΠΕ, κατ' επέκταση και το εύρος παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τους φορείς του δημόσιου τομέα. Τέλος, στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου συμπεριλαμβάνεται και η πρόσβαση των φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. σε δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα καθώς και η διάθεση αυτών για περαιτέρω χρήση.

Προς αποφυγή ερμηνευτικών δυσχερειών σχετικά με το αν και σε ποιο βαθμό βρίσκεται ο συγκεκριμένος νόμος εφαρμογή, όταν η πράξη ή η επικοινωνία ή η συναλλαγή περιλαμβάνει στάδια ή ενέργειες που δεν πραγματοποιήθηκαν ηλεκτρονικά, στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 2 διευκρινίζεται ότι οι ρυθμίσεις του παρόντος νόμος ισχύουν ακόμα και αν η εκδοθείσα ηλεκτρονικά πράξη ή η επικοινωνία ή συναλλαγή με φορέα δημόσιου τομέα δεν έγινε εξ ολοκλήρου με ηλεκτρονικό τρόπο, με μόνο περιορισμό την εφαρμογή του σε εκείνα τα στάδια που πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικό τρόπο.

3. Για την απρόσκοπτη εφαρμογή του παρόντος σχεδίου νόμου και την αποσαφήνιση εννοιών, των οποίων η κατανόηση κρίνεται απαραίτητη ιδίως για όλους όσοι καλούνται να εφαρμόσουν τις ρυθμίσεις του νόμου για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, στο Κεφάλαιο Β΄ (άρθρο 3) προσδιορίζονται εννοιολογικά οι αναγκαίοι ορισμοί που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις του παρόντος. Η εννοιολογική απόδοση των ορισμών κρίθηκε αναγκαία λόγω και της φύσεως του ρυθμιστικού αντικειμένου του νόμου αλλά και της ανάγκης για χρήση εννοιών και όρων κοινής αποδοχής που χρησιμοποιούνται διεθνώς στην οικεία ορολογία.

Οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού αποσκοπούν να άρουν τυχόν ερμηνευτικές δυσχέρειες αλλά και να προσδώσουν σαφήνεια συμβάλλοντας στην εξοικείωση των εφαρμοστών των ρυθμίσεων αλλά και των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με την οικεία ορολογία. Σκοπίμως έχει επιλεγεί και η συμπερίληψη ορισμών ακόμη και εάν περιλαμβάνονται σε άλλα, ήδη ισχύοντα νομοθετήματα, καθώς εξυπηρετεί την καλύτερη κατανόηση και εφαρμογή του νόμου.

Βασική επιλογή του σχεδίου νόμου είναι η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις τίθεται το πλαίσιο του τρόπου εφαρμογής των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών κατά την διεκπεραίωση διοικητικών διαδικασιών χωρίς όμως να προσδιορίζεται σε συσχετισμό με τη χρήση συγκεκριμένων τεχνολογιών και εργαλείων. αλματώδης και συνεχής ανάπτυξη των ΤΠΕ καθιστά την ανάγκη τεχνολογικής ουδετερότητας βασική συνιστώσα για την θέσπιση νομικού πλαισίου που δεν θα περιορίζεται στην θεσμική αποτύπωση των υπάρχουσών δομών νέων τεχνολογιών κατά τρόπο περιοριστικό για τον μελλοντικό εφαρμοστή του δικαίου. Η διατύπωση τόσο ως προς τους ορισμούς όσο και στις επιμέρους ρυθμίσεις δεν περιλαμβάνει τεχνικές λεπτομέρειες, ώστε να επιτρέπει εναλλακτικές επιλογές αλλά και να μην τίθεται θέμα εφαρμοσιμότητας όταν αλλάζει το τεχνολογικό υπόστρωμα, καθώς η ραγδαία αλλαγή των τεχνολογικών όρων, προϋποθέσεων και προϊόντων είναι εγγενές στοιχείο της ψηφιακής εποχής.

Στο Κεφάλαιο Γ΄ του παρόντος διατυπώνονται οι γενικές αρχές που διέπουν την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και οι πληροφοριακές υποχρεώσεις των φορέων δημόσιου τομέα.

4. Στο άρθρο 4 διατυπώνονται οι επτά βασικές αρχές που διέπουν την χρήση ΤΠΕ και την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από φορείς δημόσιου τομέα.: α) Η υποχρέωση των φορέων για τήρηση των θεμελιωδών αρχών της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας Η πρόσδωση ιδιαίτερης σημασίας στην τελευταία για την υλοποίηση των επιταγών του νομοθέτη και την εδραίωση σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στην Δημόσια Διοίκηση και τον πολίτη καταδεικνύεται, εκτός των άλλων, και από το γεγονός ότι η υποχρέωση τήρησης της αρχής της διαφάνειας βρίσκει ρητή κατοχύρωση και μάλιστα στο ίδιο επίπεδο με αυτήν την νομιμότητας της διοικητικής δράσης και την αρχή της χρηστής διοίκησης. β) η υποχρέωση

μέριμνας για την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων που υποστηρίζουν τις υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης καθώς και για την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες. Επιπλέον, δίδεται εκ του νόμου η δυνατότητα χρήσης υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τόσο μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών και των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ), της Κεντρικής Διαδικτυακής Πύλης όσο και μέσω πυλών ή τόπων πρόσβασης που τυχόν προβλέπονται σε άλλες ρυθμίσεις. Διευκρινίζεται ότι η ρύθμιση αφορά τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών και όταν αυτά, βάσει του ν. 3844/2010 που ενσωματώνει στην εσωτερική έννομη τάξη την Οδηγία 2006/123, λειτουργούν ως Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (Ε.Κ.Ε). Ο ειδικότερος προσδιορισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ή των κατηγοριών αυτών γίνεται με ΚΥΑ του ΥΠΕΣΑΗΔ και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού. γ) υποχρέωση μέριμνας και εγγύησης της εγκυρότητας, νομιμότητας, ακεραιότητας, ακρίβειας και επικαιροποίησης των πληροφοριών, στις οποίες τα συναλλασσόμενα με τον φορέα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. έχουν πρόσβαση με χρήση ΤΠΕ. Με την διάταξη αυτή ο νομοθέτης διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου προβλέποντας ότι οι πληροφορίες στις οποίες έχουν πρόσβαση τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα διαθέτουν εχέγγυα νομιμότητας, εγκυρότητας και επικαιρότητας και, συνεπώς, είναι καθόλα πρόσφορες για την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών που μπορούν να παράγουν έννομα αποτελέσματα για τους χρήστες. Η πρόβλεψη της εν λόγω υποχρέωσης είναι ιδιαίτερης βαρύτητας τόσο για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης όσο και για την επέλευση εννόμων συνεπειών που επέρχονται για φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. από την ανάρτηση πράξεων και πληροφοριών στον δικτυακό τόπο. δ) Στην παράγραφο 4 ορίζεται η υποχρέωση των φορέων να φροντίζουν για την ασφάλεια των δεδομένων και των ίδιων των ηλεκτρονικών εγγράφων που παράγουν, καταχωρίζουν, τηρούν ή με οποιοδήποτε τρόπο διαχειρίζονται καθώς και για την ασφάλεια των ΤΠΕ και των υπηρεσιών που παρέχουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί σε αυτούς. ε) στην πέμπτη παράγραφο διατυπώνεται ως γενική αρχή η υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να διασφαλίζουν ότι η παροχή των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης γίνεται κατά τρόπο που υποστηρίζει και ενθαρρύνει την πρόσβαση στην πληροφορία του δημόσιου τομέα και την περαιτέρω χρήση αυτής. Σύμφωνα με τη ρύθμιση ο στόχος αυτός πρέπει να επιδιωχθεί ιδίως με τεχνικά μέσα και με την επιλογή των κατάλληλων μορφών αδειών χρήσης, προσδίδοντας έτσι μία πιο συγκεκριμένη κατεύθυνση ως προς τις υποχρεώσεις των εφαρμοστών του ν. 3448/06 για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού. στ) Με την παράγραφο 6 του παρόντος ενισχύεται η προσβασιμότητα των υπηρεσιών και εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε κατοίκους νησιωτικών ή ορεινών περιοχών – ή σε άτομα που δραστηριοποιούνται στις εν λόγω περιοχές – που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ, ενώ ταυτόχρονα προβλέπεται η οργάνωση και χρήση των ΤΠΕ κατά τρόπο ώστε να ενισχύουν την ανάπτυξη των νησιωτικών και ορεινών αυτών περιοχών. Με την παρούσα ρύθμιση αφενός μεν τίθενται οι αναγκαίες θεσμικές εγγυήσεις για παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης υπό όρους ισότητας για

το σύνολο του πληθυσμού, αφετέρου δε υποδηλώνεται η πρόθεση για αξιοποίηση των υπηρεσιών και των εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προς το σκοπό της γενικότερης ανάπτυξης των περιοχών αυτών. ζ) Με τη ρύθμιση της παραγράφου 7 θεσπίζεται υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να διαμορφώνουν την πληροφόρηση και επικοινωνία και εν γένει τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κατά τρόπο, ώστε αυτές να είναι φιλικές προς τον χρήστη αλλά και να διασφαλίζουν συνθήκες ισότητας ως προς την πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες πρόσβασης ορισμένων ομάδων ή ατόμων και κυρίως των ατόμων με αναπηρία. η) η παράγραφος 8 αποδίδει την αρχή της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας επιτάσσοντας ότι ο σχεδιασμός και η εφαρμογή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η διαμόρφωση και προμήθεια των αντίστοιχων πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και υπηρεσιών πρέπει να γίνεται με γνώμονα την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρίες και τη δυνατότητα αξιοποίησης των σχετικών υπηρεσιών από αυτά. Η εν λόγω ρύθμιση αποτυπώνει την σαφή πρόθεση να εξασφαλισθεί για όλους τους πολίτες πρόσβαση στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με ειδική μέριμνα στην δυνατότητα αξιοποίησής τους από άτομα με αναπηρία, δεδομένου ότι η απρόσκοπτη χρήση ΤΠΕ είναι, στην περίπτωση αυτή, επιβεβλημένη για την διευκόλυνση της επικοινωνίας και συναλλαγής με φορείς του δημόσιου τομέα. Με την αναγωγή της πλήρωσης της απαίτησης για διασφάλιση ηλεκτρονικής προσβασιμότητας σε κριτήριο για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την διαμόρφωση και προμήθεια των αντίστοιχων πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και υπηρεσιών επιτυγχάνεται η κατάργηση τεχνικών και θεσμικών φραγμών που δυσχεραίνουν την επικοινωνία και συναλλαγή πολιτών με αναπηρία με φορείς του δημόσιου τομέα και τίθενται οι θεσμικές εγγυήσεις για την απρόσκοπτη τήρηση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας, αναγνωρίζοντας ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία. Παράλληλα, με την κατοχύρωση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας στην διάταξη της παραγράφου 8 καταδεικνύεται η βούληση του νομοθέτη για παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης όχι μόνο υπό όρους ίσης ποιότητας, αλλά και υπό όρους ισότητας για όλα τα φυσικά πρόσωπα που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα.

5. Ως αναγκαία συνθήκη για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, θεσπίζεται με το άρθρο 5 η υποχρέωση δημιουργίας και διατήρησης δικτυακού τόπου για κάθε φορέα του δημόσιου τομέα, με την χρήση των κατάλληλων εφαρμογών ιδίως – αλλά όχι αποκλειστικώς - για την υποβολή αναφορών, δηλώσεων και αιτήσεων από τα συναλλασσόμενα με αυτόν φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ.. Λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ιδιαιτερότητες καθώς και δυσκολίες φορέων να ανταποκριθούν στην απαίτηση αυτή, ο νομοθέτης προβλέπει την εκπλήρωση της υποχρέωσής τους ακόμα και με απλή φιλοξενία σχετικής με τον συγκεκριμένο φορέα ιστοσελίδας σε δικτυακό τόπο που διαχειρίζεται ιεραρχικά προϊσταμένη ή εποπτεύουσα αυτής αρχή, υπό την προϋπόθεση ότι διατίθεται εμφανώς διεύθυνση ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τον συγκεκριμένο φορέα. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αναγκαία ομοιογένεια στους όρους παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης παρέχεται εξουσιοδότηση

στον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για τον προσδιορισμό των γενικών όρων και λειτουργικών προδιαγραφών τήρησης δικτυακού τόπου από έναν φορέα του δημόσιου τομέα, των γενικών όρων χρήσης καθώς και των γενικών όρων ως προς την πολιτική ασφάλειας και την πολιτική προστασίας ιδιωτικότητας των δικτυακών τόπων που διατηρούν οι φορείς του δημόσιου τομέα (άρθρο 5 παρ.1).

Ως προς τις ιδιότητες δικτυακού τόπου ο φορέας που τον ιδρύει και τον συντηρεί οφείλει να παρέχει με κάθε πρόσφορο τρόπο τη δυνατότητα επικοινωνίας (άρθρο 5 παρ.2) ενώ προβλέπεται και η δυνατότητα διαμόρφωσης ειδικού χώρου στον δικτυακό τόπο του φορέα, στον οποίο κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορεί να διατυπώνει – υποβάλλει ερωτήματα. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ο σεβασμός των ιδιαιτεροτήτων ανά φορέα και πεδίο αρμοδιότητας παρέχεται σε κάθε φορέα του δημόσιου τομέα η αρμοδιότητα να προσδιορίζει τους όρους και τα εργαλεία τήρησης του δικτυακού του τόπου, υπό την προϋπόθεση τήρησης των αρχών της δημοσιότητας, της ποιότητας, της ασφάλειας, της προσβασιμότητας και της διαλειτουργικότητας. Για την προστασία δικαιωμάτων του χρήστη και την συμφωνία με τις επιταγές του άρθρου 8 του Ν.3861/10 γίνεται μνεία στην υποχρέωση αναφοράς των στοιχείων του υπευθύνου τήρησης και του αναπληρωτή του και των στοιχείων επικοινωνίας αυτών (άρθρο 5 παρ.3). Στην παράγραφο 4 κατοχυρώνεται ρητά ο ελεύθερος και χωρίς περιορισμούς πρόσβασης χαρακτήρας των δικτυακών τόπων που δημιουργούνται και τηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του άρθρου. Ο νομοθέτης εξαιρεί ρητά από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας παραγράφου τις περιπτώσεις εκείνες, για τις οποίες υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη από τον οικείο φορέα και η οποία θεμελιώνεται σε λόγους διαφύλαξης κρατικού απορρήτου ή απορρήτου που προστατεύεται από διάταξη νόμου.

6. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων, των όρων και των περιορισμών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία ως προς την πρόσβαση στα έγγραφα (άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας), ως προς την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ν. 3448/2006) και ως προς την επεξεργασία και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2472/97), με τις διατάξεις του άρθρου 6 θεσπίζεται, καταρχήν, η υποχρέωση των φορέων δημόσιου τομέα όχι μόνο να δημοσιοποιούν αλλά και να καθιστούν προσιτές, ιδίως στους δικτυακούς τόπους τους, τις πληροφορίες που διαθέτουν και εμπíπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητας και δραστηριότητάς τους. Μάλιστα, όπως ορίζεται στην ίδια διάταξη, οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν ιδίως να καθιστούν προσιτά σε κάθε ενδιαφερόμενο, και μάλιστα με εύληπτο τρόπο, τη βασική νομοθεσία που αναφέρεται στα εκάστοτε πεδία αρμοδιότητάς ή δραστηριότητάς τους, πληροφορίες για τις υπηρεσίες και συναλλαγές, οι οποίες μπορεί να παρασχεθούν ή να πραγματοποιηθούν ιδίως με χρήση ΤΠΕ. Προκειμένου να μην καταστεί αποσπασματική ή ελλιπής η πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα, ο νομοθέτης προβλέπει ότι η υποχρέωση των φορέων ισχύει και για κάθε άλλη πληροφορία, η πρόσβαση στην οποία διευκολύνει την άσκηση δικαιωμάτων ή την εκπλήρωση υποχρεώσεων που προβλέπει ο

νόμος. Ακριβώς για να μπορούν να διευκολυνθούν τα φυσικά πρόσωπα και τα Ν.Π.Ι.Δ. κατά τη συναλλαγή τους με τους φορείς του δημόσιου τομέα αλλά και να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα δημόσια δεδομένα με την ρύθμιση της παραγράφου 2 ορίζεται ότι οι πληροφορίες αυτές πρέπει να διατίθενται σε δεκτική περαιτέρω χρήσης και επεξεργάσιμη, με αυτοματοποιημένα μέσα, μορφή.

Για την διασφάλιση βεβαιότητας ως προς την ακρίβεια των δεδομένων και των πληροφοριών που αναρτώνται είτε στον ίδιο τον δικτυακό τόπο του φορέα είτε στην ΚΔΠ του Ελληνικού Δημοσίου, με την παράγραφο 3 θεσπίζεται η ρητή υποχρέωση των φορέων να εγγυώνται την εγκυρότητα και νομιμότητα και να μεριμνούν για την ποιότητα και την επικαιροποίηση των εν λόγω πληροφοριών και εγγράφων. Η ρύθμιση αποσκοπεί στη θέσπιση ενός περιβάλλοντος διάθεσης πληροφοριών και δεδομένων τηρώντας στο ακέραιο την απαίτηση για ασφάλεια δικαίου καθώς και τις εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων των υποκειμένων των εν λόγω πληροφοριών.

Προκειμένου να ενισχυθεί η ελεύθερη διακίνηση και αξιοποίηση της πληροφορίας του δημόσιου τομέα ώστε να μπορούν να παρέχονται αποδοτικότερες υπηρεσίες στην παράγραφο 4, προβλέπεται ότι οι πληροφορίες που δημοσιοποιούνται, ανακοινώνονται και κοινοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μπορούν ελεύθερα να μεταφορτώνονται, να προσκτώνται, να αποθηκεύονται, να τυγχάνουν επεξεργασίας, να διαδίδονται και να χρησιμοποιούνται περαιτέρω υπό τον όρο ότι μνημονεύεται κατάλληλα η πηγή τους και δεν εμφανίζονται ως πρωτότυπες πληροφορίες, εάν έχουν υποστεί μετατροπές. Σε κάθε περίπτωση, η ως άνω ρύθμιση βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τις διατάξεις για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και τις σχετικές με την προστασία της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας διατάξεις καθώς και με την νομοθεσία για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, αφού η ρύθμιση θέτει το δικαίωμα της παραγράφου 4 υπό την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων. Στην διευκόλυνση χρήσης ΤΠΕ και στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα συμβάλλουν και οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6, εισάγοντας ρυθμίσεις σχετικά με την δημοσίευση των περιορισμών και των όρων χρήσης πληροφοριών και εγγράφων στον δικτυακό τόπο του φορέα, καθώς και υποχρέωση μέριμνας για την ευρετηρίαση και τεκμηρίωση της πληροφορίας που διαθέτουν.

Στο Κεφάλαιο Δ' του παρόντος νόμου κατοχυρώνονται τα δικαιώματα των προσώπων – χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

7. Στο άρθρο 7 κατοχυρώνονται γενικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η ρύθμιση αποβλέπει στην εισαγωγή ρυθμίσεων που συνιστούν θεσμικές καινοτομίες στο οικείο νομικό πλαίσιο και ενισχύουν το επίπεδο της προστασίας προσωπικών δεδομένων που παρέχεται στους χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Συνεπώς, εάν δεν υπάρχει σχετική διάταξη στον παρόντα νόμο, οι διατάξεις του ν.2472/97 εξακολουθούν να βρίσκουν εφαρμογή σε περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού

χαρακτήρα που λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Η υποχρέωση σεβασμού του δικαιώματος προστασίας προσωπικών δεδομένων και ιδιωτικότητας κατά την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από φορείς δημόσιου τομέα κατοχυρώνεται και ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 7. Με την διάταξη της παραγράφου 2 εισάγεται μία ιδιαίτερα σημαντική υποχρέωση για όσους σχεδιάζουν, διαμορφώνουν ή προμηθεύονται πληροφοριακά συστήματα και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς προβλέπεται η αξιολόγηση των επιπτώσεων τους στην ιδιωτικότητα και στην προστασία προσωπικών δεδομένων (privacy impact assessment). Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος, ο σχεδιασμός, η διαμόρφωση και η προμήθεια πληροφοριακών συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πρέπει να γίνεται, λαμβάνοντας υπόψη τη – συνταγματική και νομοθετική – επιταγή για προστασία προσωπικών δεδομένων και την ανάγκη διαμόρφωσης των συστημάτων και υπηρεσιών κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επεξεργασία όσο το δυνατόν λιγότερων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (privacy by design). Σημειώνεται ότι με την παρούσα διάταξη εξειδικεύεται και ρητά η υποχρέωση της ελαχιστοποίησης των δεδομένων που τυγχάνουν επεξεργασίας από φορείς του δημόσιου τομέα, μία υποχρέωση που απορρέει εξάλλου από την αρχή της αναλογικότητας.

Για τη διευκόλυνση των προσώπων αλλά και προς αποσαφήνιση τυχόν ερμηνευτικών δυσχερειών, με την παράγραφο 4 του παρόντος ορίζεται ότι όπου το παρόν σχέδιο νόμου απαιτεί την συγκατάθεση του υποκειμένου ως προϋπόθεση νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν, η σχετική δήλωση μπορεί να δίδεται και με χρήση ΤΠΕ. Επιπρόσθετα, υπό το πνεύμα ενίσχυσης του θεσμικού πλαισίου προστασίας προσωπικών δεδομένων των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ο νομοθέτης κατοχυρώνει ρητώς το δικαίωμα του υποκειμένου να ανακαλεί ελεύθερα την δήλωση συγκατάθεσής του, η οποία καταγράφεται με ασφαλή τρόπο και είναι ανά πάσα στιγμή προσβάσιμη, χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της Διοίκησης και τήρησης της αρχής της νομιμότητας, η ανάκληση της συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων δεν έχει αναδρομική ισχύ.

8. Η κατοχύρωση δικαιωμάτων των προσώπων δεν περιορίζεται στην πρόβλεψη των γενικών αρχών ως προς την προστασία προσωπικών δεδομένων. Με τις διατάξεις του άρθρου 8 αναγνωρίζονται ρητώς δικαιώματα των προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ειδικά για σκοπούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Σύμφωνα τα οριζόμενα στην πρώτη παράγραφο, τα προσωπικά δεδομένα που έχουν ήδη γνωστοποιήσει φυσικά πρόσωπα – χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μελλοντικές ηλεκτρονικές συναλλαγές προς διευκόλυνση και επίτευξη αποδοτικότερων και ταχύτερων υπηρεσιών, μόνον εφόσον τα υποκείμενα των δεδομένων το επιθυμούν. Η συγκατάθεσή τους πρέπει να περιβάλλεται τον τύπο της γραπτής συγκατάθεσης του προσώπου, η οποία ωστόσο μπορεί

να δηλώνεται και με χρήση ΤΠΕ, ούτως ώστε να προκύπτει με σαφήνεια και ανενδοίαστα η βούλησή του για μελλοντική χρησιμοποίηση των δεδομένων που τον αφορούν. Ο νομοθέτης δεν αρκείται στην παροχή έγγραφης συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων, αλλά επιπλέον θέτει ως προϋπόθεση την προηγούμενη ενημέρωσή του σχετικά με τις ενδεχόμενες μελλοντικές χρήσεις και τους σκοπούς που επιδιώκονται, τους αποδέκτες και τις κατηγορίες αποδεκτών καθώς και την ύπαρξη δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης.

Με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου ρυθμίζεται η ειδικότερη περίπτωση περαιτέρω χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς λόγους ή για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Και στην περίπτωση αυτή ως βάση νομιμότητας τίθεται η λήψη προηγούμενης έγγραφης συγκατάθεσης των φυσικών προσώπων ή των νομίμων εκπροσώπων τους κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον ν. 2472/97. Ως διαζευκτική νομιμοποιητική βάση τίθεται η ανωνυμοποίηση των δεδομένων σύμφωνα με τα όσα ειδικώς ορίζονται στο άρθρο 20 παρ.3 του παρόντος σχεδίου νόμου. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί ένα βασικό θεσμικό εργαλείο για την εκπλήρωση του σκοπού θέσπισης της διατάξεως, δηλ. την αξιοποίηση δεδομένων για αμιγώς στατιστικούς λόγους ή για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, προασπίζοντας ταυτόχρονα τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Για την πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων ορίζεται ότι οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την ενημέρωση των φυσικών προσώπων και την παροχή της συγκατάθεσής τους θα οριστούν με πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (άρθρο 8 παρ.3).

Επίσης προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσώπων, στην επόμενη παράγραφο 4 διευκρινίζεται ότι οι δημόσιες αρχές δεν επιτρέπεται να εξαρτούν την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τη συγκατάθεση των προσώπων για την περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων που τα αφορούν είτε για στατιστικούς σκοπούς και για σκοπούς βελτίωσης των παρεχομένων υπηρεσιών είτε για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο μέλλον. Στην τελευταία παράγραφο του άρθρου 8 και σε συνέχεια της θεσμικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων όχι μόνο σε επίπεδο ουσίας αλλά και στον τρόπο ασκήσεώς τους, προβλέπεται η δυνατότητα των φυσικών προσώπων να ασκούν και με χρήση ΤΠΕ, τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης που κατοχυρώνουν τα άρθρα 12 και 13 του ν. 2472/97 έναντι των φορέων του δημόσιου τομέα, υπό την προϋπόθεση της επιβεβαίωσης της ταυτότητάς τους (αυθεντικοποίησης) και της ασφάλειας.

9. Με τις ρυθμίσεις του άρθρου 9 ενισχύεται το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα ώστε να περιλαμβάνει κατά τρόπο σαφή και αναμφισβήτητο και την πρόσβαση στα ηλεκτρονικά έγγραφα, δημιουργώντας το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο για διασφάλιση των σχετικών δικαιωμάτων των χρηστών ΤΠΕ με ταυτόχρονη απόκριση στις απαιτήσεις της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου ενισχύεται η άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος του άρθρου 5Α παρ.1, σύμφωνα με το οποίο «

Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων».

Ειδικότερα, με την ρύθμιση της παραγράφου 1 ορίζεται ρητώς ότι το δικαίωμα του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999) για πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα αφορά και στα ηλεκτρονικά έγγραφα. Εκτός από το αντικείμενο του δικαιώματος, στην παράγραφο περιέχεται πρόβλεψη και για τον τρόπο άσκησής του και παρέχεται η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος και με χρήση ΤΠΕ κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον παρόντα νόμο. Σε περίπτωση που το κατ'άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας δικαίωμα ασκείται για πρόσβαση σε έγγραφα που τηρούνται ηλεκτρονικά από φορέα του δημόσιου τομέα, προβλέπεται - με την επιφύλαξη των ειδικότερων ρυθμίσεων του παρόντος νόμου - και η δυνατότητα για μελέτη του εγγράφου ή χορήγηση αντιγράφου και με ηλεκτρονικό τρόπο (άρθρο 9 παρ.2). Δεδομένου ότι ο τρόπος πρόσβασης με χρήση ΤΠΕ χρήζει εξειδίκευσης, δίδεται εξουσιοδότηση στον αρμόδιο Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για έκδοση Υπουργικής Απόφασης, με την οποία θα ρυθμίζονται τα ειδικότερα ζητήματα του τρόπου πρόσβασης, της μελέτης των εγγράφων και της χορήγησης αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των υποστηρικτικών τεχνολογιών, οι υποχρεώσεις του αιτούντος καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

10. Το άρθρο 10 του παρόντος νόμου είναι ιδιαίτερης σημασίας για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς κατοχυρώνει το δικαίωμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Συγκεκριμένα, στην πρώτη παράγραφο του άρθρου κατοχυρώνεται το δικαίωμα των φυσικών προσώπων και των ΝΠΙΔ να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ και ιδίως να κάνουν χρήση ηλεκτρονικών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων προκειμένου να χρησιμοποιούν προσφερόμενες υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ενώ παρατίθενται και ενδεικτικώς περιπτώσεις άσκησης του εν λόγω δικαιώματος, όπως η λήψη και παροχή πληροφοριών, η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, η κατάθεση αιτήσεων, δηλώσεων, δικαιολογητικών ή άλλων εγγράφων και η παραλαβή διοικητικών ή άλλων εγγράφων που απευθύνουν στα πρόσωπα αυτά οι φορείς του δημόσιου τομέα.

Σε συνάφεια προς αυτό το δικαίωμα στη δεύτερη παράγραφο αναγνωρίζεται το δικαίωμα των φυσικών και ΝΠΙΔ να επιλέγουν μεταξύ των διαθέσιμων μέσων και τρόπων επικοινωνίας και συναλλαγής με τους φορείς του δημόσιου τομέα. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και απρόσκοπτης τήρησης της αρχής της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, ο νομοθέτης παρέχει στον χρήστη το δικαίωμα επιλογής του τρόπου επικοινωνίας, ρυθμίζοντας τον χρόνο και τον τύπο δήλωσης της βουλήσεώς του. Σύμφωνα με την παρούσα διάταξη, η επιλογή του τρόπου επικοινωνίας γίνεται με δήλωση του συναλλασσομένου με τον φορέα προσώπου κατά την έναρξη της επικοινωνίας ή της συναλλαγής. Δεδομένου ότι σκοπός του νομοθέτη δεν

είναι η θέσπιση ενός ανελαστικού πλαισίου ηλεκτρονικής επικοινωνίας αλλά η ενθάρρυνση και η διευκόλυνση του ηλεκτρονικού τρόπου επικοινωνίας, το συναλλασσόμενο με τον φορέα πρόσωπο έχει δικαίωμα να μεταβάλλει τον τρόπο επικοινωνίας που αρχικώς επέλεξε, σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, υπό την προϋπόθεση ότι τηρεί και πάλι τον προβλεπόμενο τύπο δήλωσης της βουλήσεώς του, δηλ. να υποβάλλει έγκαιρη και σαφή δήλωση μεταβολής της προηγούμενης επιλογής του. Προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση των ΤΠΕ από πρόσωπα που επιλέγουν αυτό τον τρόπο επικοινωνίας, πλην όμως δεν διαθέτουν εξοικείωση στην χρήση ΤΠΕ προβλέπεται η παροχή συνδρομής από υπαλλήλους φορέων του δημόσιου τομέα και ιδίως των ΚΕΠ σε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο που αδυνατεί να χρησιμοποιήσει τις ΤΠΕ. Με τη ρύθμιση της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου λαμβάνεται μέριμνα για την αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών που δικαιολογούσαν την αρχική επιλογή τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής, ορίζοντας ότι είναι δυνατή η μεταβολή του αρχικού τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής από τον φορέα του δημόσιου τομέα σε εξαιρετικές περιστάσεις και μόνον εφόσον αυτό επιβάλλεται από επιτακτικές οργανωτικές ανάγκες. Ακόμα και σε αυτή την περίπτωση όμως προστατεύονται τα δικαιώματα των φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με τον οικείο φορέα, θέτοντας ως προϋπόθεση μεταβολής την έγκαιρη και σαφή ενημέρωση του συναλλασσόμενου με τον φορέα προσώπου. Κατ' εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως, και εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις, ο φορέας, του οποίου επιτακτικές οργανωτικές ανάγκες επιβάλλουν την μονομερή μεταβολή του τρόπου επικοινωνίας οφείλει να ενημερώνει εγκαίρως, δηλ. προτού επέλθουν έννομες συνέπειες από τον νέο τρόπο επικοινωνίας ή συναλλαγής και σαφώς, ήτοι με πληρότητα και σαφήνεια τόσο για το πραγματικό γεγονός της μεταβολής και τους λόγους που την επιβάλλουν, όσο και για το σε τι συνίσταται ο νέος τρόπος επικοινωνίας ή συναλλαγής και τι συνεπάγεται για τα έννομα συμφέροντα, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του φυσικού ή Ν.Π.Ι.Δ. Διευκρινίζεται ότι δεν πρόκειται για περιορισμό του δικαιώματος που αναγνωρίζεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αλλά για την ρύθμιση των περιπτώσεων εκείνων που, λόγω επιτακτικών οργανωτικών αναγκών, ο φορέας δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσει το αίτημα του χρήστη ΤΠΕ για επικοινωνία ή συναλλαγή με τον τρόπο που αρχικώς επέλεξε και για να μην καταστεί αδύνατη ή δυσμενής για τον χρήστη ΤΠΕ η επικοινωνία ή η συναλλαγή με τον εν λόγω φορέα του δημόσιου τομέα, τίθενται οι θεσμικές εγγυήσεις για την μονομερή μεταβολή του τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής από τον φορέα του δημόσιου τομέα.

Ως προς την επικοινωνία ή συναλλαγή των φορέων του δημόσιου τομέα με Ν.Π.Ι.Δ., ενώσεις προσώπων ή φυσικά πρόσωπα που λόγω της φύσης τους, των τεχνικών-οικονομικών δυνατοτήτων τους και του πεδίου δραστηριότητάς τους τεκμαίρεται ότι έχουν πρόσβαση σε ΤΠΕ και στη χρήση αυτών, δίδεται στον φορέα του δημόσιου τομέα το δικαίωμα να προσδιορίσει την επικοινωνία ή συναλλαγή με χρήση ΤΠΕ ως μοναδικό τρόπο επικοινωνίας ή συναλλαγής (άρθρο 10 παρ.4). Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ίδιας της επικοινωνίας ή της συναλλαγής με όρους αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας και βασίζεται σε στοιχεία και ιδιότητες των ίδιων των φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα.

11. Με το άρθρο 11 του παρόντος θεσπίζεται η δυνατότητα συμμετοχής των προσώπων, φυσικών και νομικών, που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα στην διαμόρφωση του πλαισίου βάσει του οποίου λειτουργούν ως διοικητικές μονάδες και παρέχουν τις υπηρεσίες τους, ιδίως όταν οι τελευταίες παρέχονται με χρήση ΤΠΕ. Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 του άρθρου 11 προβλέπεται η δυνατότητα των φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ. να διατυπώνουν παρατηρήσεις και προτάσεις αναφορικά με την λειτουργία των φορέων του δημοσίου τομέα και τη παροχή υπηρεσιών από αυτούς, ιδίως όσων υπηρεσιών παρέχονται με χρήση ΤΠΕ. Με την θέσπιση της διατάξεως αυτής, ο νομοθέτης σκοπεί στην ενίσχυση της διάδρασης μεταξύ παρόχων και χρηστών υπηρεσιών του δημόσιου τομέα, ιδίως υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με σκοπό την συνδιαμόρφωση ενός αποτελεσματικού πλαισίου λειτουργίας και παροχής υπηρεσιών από τους φορείς του δημόσιου τομέα. Για τον σκοπό αυτό στη διάταξη της παραγράφου 2 ορίζεται ότι οι φορείς του δημόσιου τομέα επεξεργάζονται, αξιολογούν και αξιοποιούν τις παρατηρήσεις και προτάσεις για τη βελτίωση της οργάνωσης και της παροχής υπηρεσιών από αυτούς.

Στο Κεφάλαιο Ε΄ του παρόντος νόμου εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν τις ηλεκτρονικές διοικητικές πράξεις και τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα εν γένει.

12. Η έκδοση ηλεκτρονικών διοικητικών πράξεων αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες για την εισδοχή ΤΠΕ στην διοικητική δράση. Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 12 και με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων, επιτρέπεται η έκδοση διοικητικών πράξεων, η σύνταξη και τήρηση εγγράφων κάθε είδους καθώς και η διακίνηση, διαβίβαση, κοινοποίηση και ανακοίνωση αυτών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ αυτών και των φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ. Επισημαίνεται ότι λαμβάνεται υπόψη η ειδική νομοθεσία περί απαγόρευσης αντιγράφων για συγκεκριμένες κατηγορίες δημοσίων εγγράφων (όπως έγγραφα, για τα οποία απαγορεύεται η χορήγηση αντιγράφων για λόγους διασφάλισης απορρήτου). Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, έγγραφα για τα οποία δεν επιτρέπεται η χορήγηση αντιγράφου εξαιρούνται ρητώς από την εφαρμογή της παρούσας διατάξεως και, συνεπώς, δεν δύνανται να εκδοθούν με χρήση ΤΠΕ. Η ρύθμιση αποσκοπεί στην απρόσκοπτη τήρηση των ειδικών διατάξεων που εξαιρούν κατηγορίες εγγράφων από την δυνατότητα για χορήγηση αντιγράφων και που, λόγω της διαφοροποίησης έγχαρτων και ηλεκτρονικών εγγράφων, υπαγορεύουν την εξαίρεση τέτοιων εγγράφων από την δυνατότητα να εκδοθούν με χρήση ΤΠΕ.

Για λόγους τήρησης της αρχής της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας στη δράση των φορέων του δημόσιου τομέα σε περίπτωση που η επιδιωκόμενη από φυσικό πρόσωπο ή ΝΠΙΔ ή απευθυνόμενη σε αυτά πράξη αφορά έγγραφα, τα οποία περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου και, συνεπώς, δεν δύνανται να εκδοθούν με χρήση ΤΠΕ, ο φορέας υποχρεούται να ενημερώνει εγκαίρως τον ενδιαφερόμενο κατά τον πλέον πρόσφορο τρόπο (άρθρο 12 παρ.3). Προκειμένου να διαμορφωθούν

ενιαίες αρχές ως προς το ελάχιστο περιεχόμενο, τον τύπο και τα πρότυπα των σχετικών εγγράφων ώστε να επιτυγχάνεται, μεταξύ των άλλων, χωρίς προβλήματα η επικοινωνία και η διαλειτουργικότητα μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα, με την παράγραφο 4 παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Υπουργικής Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με την οποία θα ορίζονται τα πρότυπα και οι ελάχιστες προδιαγραφές μορφής και αναγκαίων στοιχείων των ηλεκτρονικών εγγράφων που εκδίδουν οι φορείς του δημόσιου τομέα καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

13. Με τις διατάξεις του άρθρου 13 περί κύρους και αποδεικτικής ισχύος των ηλεκτρονικών εγγράφων εισάγεται μία από τις βασικές καινοτομίες για τον τρόπο δράσης των φορέων του δημόσιου τομέα και κυρίως για το επίπεδο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στο πλαίσιο επικοινωνίας με φυσικά και ΝΠΙΔ. Στην παράγραφο 1 αποσαφηνίζεται η νομική υπόσταση των ηλεκτρονικών εγγράφων, αφού προβλέπεται το ισοδύναμο νομικής και αποδεικτικής ισχύος των ηλεκτρονικών εγγράφων με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και σφραγίδα – όταν η τελευταία προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις και τα όσα προβλέπονται σχετικά στον Κανονισμό Επικοινωνίας Δημοσίων Υπηρεσιών (Κ.Ε.Δ.Υ.) - υπό την προϋπόθεση ότι τα ηλεκτρονικά αυτά έγγραφα φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή του εξουσιοδοτημένου οργάνου, η οποία βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής. Στην προκειμένη περίπτωση εφαρμόζεται και η γενική αρχή που περιέχεται στη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, σύμφωνα με την οποία η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο (άρθρο 3 παρ. 1 π.δ. 150/01 για την Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές). Με την ρύθμιση αυτή ο νομοθέτης διατυπώνει θεσμικά την απαιτούμενη συμμόρφωση ως προς τις έννομες συνέπειες που συνεπάγεται η ισχύς κανόνων δικαίου, πολλώ δε μάλλον όταν αυτοί οι κανόνες συνιστούν ενσωμάτωση Κοινοτικών Οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη. Με την έκδοση και ισχύ του προεδρικού διατάγματος 150/2001 προσαρμόζεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 99/93 σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές. Δεδομένου ότι στο άρθρο 3 παρ.1 του εν λόγω διατάγματος ρητώς προβλέπεται ότι η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής όχι μόνο στο ουσιαστικό αλλά και στο δικονομικό δίκαιο, τυχόν αντίθετη πρόβλεψη στον παρόντα νόμο θα συνιστούσε αδικαιολόγητη παράλειψη εννόμων συνεπειών που ήδη προβλέπονται στην κοινοτική και εθνική νομοθεσία. Η ρύθμιση αυτή είναι σε πλήρη συμφωνία με τον σκοπό του νομοθέτη να καταστήσει τον ηλεκτρονικό τρόπο έκδοσης δημοσίων εγγράφων όχι συμπληρωματικό ή επικουρικό του έγχαρτου αλλά ισοδύναμης νομικής και αποδεικτικής ισχύος και συνεπάγεται την δημιουργία πλήρους νομικού πλαισίου εκ του οποίου επέρχονται, κατά τρόπο νομικά ασφαλή, οι ίδιες έννομες συνέπειες με το αυτό που ρυθμίζει τα περί αποδεικτικής ισχύος έγχαρτων δημοσίων εγγράφων. Εξάλλου, για την λειτουργία των ηλεκτρονικών εγγράφων ως αποδεικτικών μέσων εφαρμόζονται οι διατάξεις του οικείου δικονομικού δικαίου αποδείξεως, στο οποίο περιλαμβάνονται και

διατάξεις περί ορισμού προσώπων με ειδικές γνώσεις για πραγματογνωμοσύνη ή υποβολή απλών γνωμοδοτήσεων. Σε κάθε περίπτωση, τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα που εκδίδονται βάσει των όσων ορίζονται στο παρόν άρθρο συνιστούν κατηγορία δημοσίων εγγράφων και συνεπάγονται την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων, δεσμευτικών για τα μέρη που αφορά και, συνεπώς, ως τέτοια δεν μπορούν παρά να έχουν ισότιμη αποδεικτική ισχύ με τα έγχαρτα.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 θεσπίζεται ως επιπρόσθετη προϋπόθεση κύρους ηλεκτρονικών εγγράφων η υποχρεωτική ασφαλής χρονοσήμανσή τους (άρθρο 13 παρ.2), έτσι ώστε να προκύπτει με ακρίβεια και ασφάλεια ο χρόνος έκδοσής ή σύνταξής τους, δεδομένου ότι είναι καθοριστικής σημασίας για την γένεση δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και εν γένει έννομων συνεπειών που επέρχονται από την έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων τόσο για τον ίδιο τον φορέα δημόσιου τομέα όσο και για το ενδιαφερόμενο φυσικό ή Ν.Π.Ι.Δ.

Με την παράγραφο 3 παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Υπουργικής Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με την οποία θα ορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες, οι διαδικασίες και τα πρότυπα που απαιτούνται σε περίπτωση που ένα ηλεκτρονικό έγγραφο ή πράξη ή ένα σχέδιο εγγράφου προσυπογράφεται από περισσότερους υπαλλήλους-λειτουργούς διάφορων ιεραρχικών βαθμίδων και με την προσυπογραφή αυτή δηλώνεται και η έγκρισή τους ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο του εγγράφου. Ουσιαστικά, με την προβλεπόμενη Υπουργική Απόφαση θα ρυθμιστούν λεπτομερώς τα ζητήματα που προκύπτουν σε σχέση με τα όσα ορίζονται στον Κώδικα Επικοινωνίας Δημοσίων Υπηρεσιών (Κεφάλαιο Δεύτερο) και τα οποία αφορούν την σύνταξη, προσυπογραφή και τελική υπογραφή του σχεδίου ενός δημοσίου εγγράφου. Η ρύθμιση των ειδικότερων αυτών θεμάτων είναι απαραίτητη, προκειμένου να προκύπτει με σαφήνεια και βεβαιότητα η άσκηση αρμοδιοτήτων από τα κάθε φορά εξουσιοδοτημένα όργανα του φορέα και η γενικότερη συμφωνία της δράσης των οργάνων του φορέα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

14. Με τις διατάξεις του άρθρου 14 ρυθμίζονται ζητήματα νομικής ισχύος των ηλεκτρονικών αντιγράφων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, αντίγραφα εγγράφων που παράγονται με ΤΠΕ έχουν ισχύ ακριβούς αντιγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι το πρωτότυπο ηλεκτρονικό ή έντυπο έγγραφο βρίσκεται στην κατοχή του φορέα του δημόσιου τομέα ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα και κατά τη διαδικασία της καταχώρισης, της ψηφιοποίησης, της αναπαραγωγής και της εκτύπωσης καθίσταται δυνατή η ταύτιση πρωτοτύπου και ηλεκτρονικού αντιγράφου. Ως διασφάλιση εισάγεται η προϋπόθεση να φέρει το αντίγραφο προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και ασφαλή χρονοσήμανση. Με την διάταξη της παραγράφου 1 εισάγεται ένας νέος τρόπος έκδοσης αντιγράφων με ιδιαίτερη πρακτική χρησιμότητα για την ικανοποίηση αιτημάτων συναλλασσομένων φυσικών και νομικών προσώπων με φορείς του δημόσιου τομέα. Με την παρούσα ρύθμιση ο νομοθέτης θέλησε να καταστήσει πιο ευέλικτη την διαδικασία έκδοσης αντιγράφου παρέχοντας υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της

ηλεκτρονικής διακυβέρνησης , αποτρέποντας όμως την παραγωγή «αντιγράφων» με τις τεχνικές ευχέρειες που παρέχουν οι ΤΠΕ χωρίς να υπάρχουν τα εχέγγυα ταύτισης πρωτότυπων και παράγωγων ηλεκτρονικών εγγράφων.

Με την παράγραφο 2 παρέχεται στους φορείς του δημόσιου τομέα η δυνατότητα να ψηφιοποιούν ή να αναπαράγουν με οποιοδήποτε τρόπο όχι μόνο τα έντυπα έγγραφα που εκδίδουν τα όργανά τους αλλά και άλλα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή τους στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους. Η αρμοδιότητα αυτή αφορά και την δυνατότητα πιστοποίησης και ταύτισης πρωτοτύπου και ακριβούς ηλεκτρονικού (ψηφιακού) αντιγράφου, βεβαιώνοντας την ακεραιότητα και αυθεντικότητα του τελευταίου. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 14 ορίζεται ότι σε περίπτωση καταστροφής πρωτότυπων έντυπων εγγράφων μετά την παραγωγή ψηφιοποιημένου ισόκυρου αντιγράφου είναι απαραίτητο να μνημονεύονται στο πρωτόκολλο καταστροφής τα ειδικότερα στοιχεία που αναφέρονται στην παραγωγή και αρχειοθέτηση του ψηφιοποιημένου ισόκυρου αντιγράφου, ώστε να αποτρέπεται κάθε δυνατότητα παραποίησης του ουσιαστικού περιεχομένου του εγγράφου. Για την ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων και συγκεκριμένα για τον ορισμό των διαδικασιών, των τεχνικών αλλά και για κάθε άλλο θέμα που αναφέρεται στην ψηφιοποίηση εγγράφων και στην καταστροφή των έντυπων εγγράφων προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (άρθρο 14 παρ.4).

Η τελευταία παράγραφος του παρόντος άρθρου (άρθρο 14 παρ.5) έχει ως ρυθμιστικό αντικείμενο την εκτύπωση εγγράφου με χρήση ΤΠΕ. Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην εν λόγω διάταξη, η εκτύπωση εγγράφου με χρήση ΤΠΕ επέχει θέση ακριβούς αντιγράφου, εφόσον επικυρώνεται από δημόσια αρχή που μπορεί να ελέγχει την ταύτιση πρωτοτύπου και εκτυπωμένου εγγράφου αντιγράφου. Σε συμφωνία με το πνεύμα του νόμου για παροχή αποδοτικών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και διευκόλυνση του συναλλασσομένου με φορείς του δημόσιου τομέα, σύμφωνα με την διάταξη του εδαφίου β΄ της παρούσας παραγράφου, δεν απαιτείται επικύρωση στην περίπτωση που το έγγραφο έχει παραχθεί από φορέα του δημόσιου τομέα και τηρείται από αυτόν ή άλλον φορέα και είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί η ακρίβεια και η ισχύς τους με χρήση ΤΠΕ.

15. Το άρθρο 15 του παρόντος νόμου ρυθμίζει ζητήματα τήρησης ηλεκτρονικών αρχείων. Δεδομένου ότι η δημιουργία αρχείου είναι ιδιαίτερης βαρύτητας για την εύρυθμη λειτουργία του φορέα και την ταχύτερη διεκπεραίωση των διαδικασιών, στην παράγραφο 1 προβλέπεται η δημιουργία ή επικύρωση επιμέρους αρχείου της εκάστοτε διαδικασίας ή υπόθεσης («φακέλου» υπόθεσης κατ'αντιστοιχία με τον «φάκελο» που τηρείται ήδη σε έντυπη μορφή σε κάθε δημόσιο φορέα και για κάθε διοικητική υπόθεση) μέσω ηλεκτρονικής ένδειξης, υπογεγραμμένης με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή από το κάθε φορά προς τούτο εξουσιοδοτημένο όργανο του φορέα δημόσιου τομέα κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της διαδικασίας.

Ο ενιαίος χαρακτήρας της δράσης του φορέα, στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του, προϋποθέτει την τήρηση αρχείου των εγγράφων που με οποιοδήποτε τρόπο βρίσκονται στην κατοχή του, δηλαδή είτε τα έγγραφα αυτά εκδίδονται από εξουσιοδοτημένα προς τούτο όργανα του ίδιου του φορέα είτε βρίσκονται απλά στην κατοχή του ή διακινούνται και σχετίζονται με το πεδίο αρμοδιοτήτων οργάνων του συγκεκριμένου φορέα ή το πεδίο δραστηριοτήτων του. Για τους λόγους αυτούς, και όπως άλλωστε προβλέπεται και για τα έγγραφα που τηρούνται σε έντυπη μορφή, σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, κάθε φορέας του δημόσιου τομέα τηρεί ηλεκτρονικά αρχεία των ηλεκτρονικών αυτών εγγράφων.

Παράλληλα, λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την πλήρωση όλων των αναγκών όρων και προϋποθέσεων ασφαλείας αναφορικά με την μορφή και τα μέσα τήρησης, επεξεργασίας και αποθήκευσης των ηλεκτρονικών εγγράφων, ούτως ώστε να εγγυώνται την ακεραιότητα, αυθεντικότητα, εμπιστευτικότητα, και την ποιότητα των εγγράφων καθώς και των δεδομένων και πληροφοριών που περιέχονται σε αυτά. Η παράθεση των ειδικότερων αυτών απαιτήσεων ασφαλείας είναι, σύμφωνα με το γράμμα της διατάξεως της παραγράφου 3, ενδεικτική και υποδηλώνει την βούληση του νομοθέτη για δημιουργία και τήρηση ηλεκτρονικών αρχείων με υψηλές προδιαγραφές ασφαλείας και ποιοτικής λειτουργίας.

Με την παράγραφο 4, και λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικότερα ζητήματα που προκύπτουν, προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με αντικείμενο ρύθμισης τον καθορισμό των ειδικότερων ζητημάτων που αναφέρονται στην συγκρότηση, τήρηση, επεξεργασία, αποθήκευση, ευρετηρίαση και αναζήτηση ηλεκτρονικών εγγράφων και αρχείων και ιδίως των τεχνικών προδιαγραφών, των προτύπων, των μέσων τήρησης, των τεχνικών προτύπων ηλεκτρονικής διαχείρισης-αρχειοθέτησης και αναζήτησης εγγράφων και δεδομένων καθώς και των κατευθύνσεων για τα μέτρα οργανωτικής και τεχνικής ασφάλειας.

Σύμφωνα με την παράγραφο 5, κάθε φορέας του δημόσιου τομέα μεριμνά ώστε τα ηλεκτρονικά έγγραφα καθώς και τα ψηφιακά αντίγραφα εντύπων και εγχάρτων εγγράφων τηρούνται με τρόπο, σε μορφή και υλικούς φορείς που εξασφαλίζουν τη διατηρησιμότητα, την προσβασιμότητα και την αναγνωσιμότητά τους. Σκοπός της ρύθμισης αυτής δεν είναι μόνο να διασφαλίσει τη διατήρηση των εγγράφων και των ψηφιακών αντιγράφων χωρίς αλλοιώσεις και κατά τρόπο που εξυπηρετεί την δυνατότητα πρόσβασης στο περιεχόμενό τους (προσβασιμότητα). Πέραν τούτου, επιχειρείται να αντιμετωπιστεί το μείζον ζήτημα που προκύπτει ως προς την αναγνωσιμότητα και διατηρησιμότητα αρχείων και εγγράφων από τη ραγδαία ανάπτυξη των ΤΠΕ και τη συνακόλουθη συνεχή εξέλιξη του λογισμικού που χρησιμοποιείται για τη σύνταξη και τήρησή τους αλλά και τη συνεχή αλλαγή των φορέων και μέσων αποθήκευσης και τήρησης (σκληροί δίσκοι, δισκέτες, cd, usb) Στο δεύτερο εδάφιο προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος, μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και με αντικείμενο την ρύθμιση των ειδικότερων ζητημάτων

τήρησης και διατήρησης των ηλεκτρονικών εγγράφων και αρχείων καθώς και της κατάθεσης αρχείων, ηλεκτρονικών εγγράφων ή ψηφιακών αντιγράφων εντύπων ή εγχάρτων εγγράφων στα Γενικά Αρχεία του Κράτους αλλά και για την ρύθμιση κάθε άλλου σχετικού θέματος.

16. Η τήρηση πρωτοκόλλου από κάθε φορέα του δημοσίου τομέα αποτελεί βασικό εργαλείο για την άσκηση των επιμέρους αρμοδιοτήτων του και ειδικότερα για την καταχώριση των εγγράφων που είτε εξέρχονται από τον φορέα είτε εισέρχονται στην υπηρεσία πρωτοκόλλου του φορέα. Για τον λόγο αυτό και για την πρακτική υλοποίηση της δυνατότητας παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με το άρθρο 16 θεσπίζεται η υποχρέωση τήρησης ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου. Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, κάθε φορέας τηρεί ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, στο οποίο καταχωρίζονται πράξεις όπως η έκδοση, παραλαβή, κοινοποίηση, διαβίβαση εγγράφων, τα οποία είτε εκδίδονται από αυτόν είτε βρίσκονται ή περιέρχονται στην κατοχή του στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του. Μάλιστα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2, η καταχώριση εγγράφων στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο πραγματοποιείται, ανεξάρτητα εάν η παραγωγή, έκδοση ή διακίνηση εγγράφων πραγματοποιείται με ηλεκτρονικό ή μη τρόπο και ανεξάρτητα εάν η διοικητική πράξη ή ενέργεια διεκπεραιώνεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με ηλεκτρονικό τρόπο.

Με την ρύθμιση αυτή ο νομοθέτης θέλησε να θεσπίσει ένα πλήρες, ενιαίο και καθόλα αξιόπιστο σύστημα ηλεκτρονικής καταχώρισης εγγράφων, χωρίς να εξαρτά την τήρηση ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου από τον τρόπο επικοινωνίας ή συναλλαγής με το φυσικό ή ΝΠΙΔ, δηλαδή ανεξάρτητα από το αν έχει επιλεγεί ηλεκτρονικός τρόπος επικοινωνίας. Η πρόβλεψη αποτελεί θεσμική δικλείδα προστασίας από τον κίνδυνο πολυδιάσπασης της διαδικασίας τήρησης πρωτοκόλλου και συμβάλλει στην αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού που εν απουσία της παρούσας ρύθμισης θα είχε ως αρμοδιότητα τον διπλό – και στο έντυπο και στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο- έλεγχο για την πορεία ενός εισερχόμενου ή εξερχόμενου εγγράφου.

Η απαίτηση για ασφαλή διακρίβωση του χρόνου καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο αποτελεί το αντικείμενο της ρύθμισης της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου. Συγκεκριμένα, τα συστήματα ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου εκδίδουν ηλεκτρονικό αποδεικτικό καταχώρισης που περιλαμβάνει στοιχεία ταυτοποίησης του εγγράφου, όπως εκδότης, θέμα, ημερομηνία και ώρα καταχώρισης καθώς και τον μοναδικό αριθμό ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου. Ως χρόνος καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο λογίζεται η ημερομηνία και ώρα που αναγράφεται στο αποδεικτικό καταχώρισης.

Σημειώνεται ότι η παράθεση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο αποδεικτικό καταχώρισης είναι ενδεικτική και, συνεπώς, η παρούσα ρύθμιση δεν αίρει την εφαρμογή του άρθρου 12 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας κατά το μέρος που στο τελευταίο αυτό άρθρο προβλέπεται η αναφορά και άλλων, πέραν των ενδεικτικώς προβλεπόμενων στο παρόν άρθρο, στοιχείων (όπως η αναφορά των στοιχείων που συνοδεύουν το έγγραφο που πρωτοκολλείται ή του οργάνου προς το οποίο απευθύνεται το έγγραφο).

Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 4, η βεβαίωση καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο γνωστοποιείται, στο ενδιαφερόμενο φυσικό

πρόσωπο ή στο ΝΠΙΔ με χρήση ΤΠΕ, εκτός εάν αυτό έχει αιτηθεί ή επιλέξει διαφορετικά κατά την αρχική επικοινωνία και με βάση τα όσα προβλέπονται σχετικά στο άρθρο 10.

Με την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τα συναλλασσόμενα με τον φορέα του δημόσιου τομέα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. - δια των εξουσιοδοτημένων από αυτά προσώπων - μπορούν να ενημερώνονται με χρήση ΤΠΕ αναφορικά με την διακίνηση εγγράφων που έχουν πρωτοκολληθεί και εν γένει για την πορεία της υπόθεσης που τα αφορά. Η ρύθμιση αυτή παρέχει την δυνατότητα στον χρήστη υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης να είναι ενήμερος για την πορεία της υποθέσεως που τον αφορά, σε όποιο στάδιο κι αν αυτή βρίσκεται, γεγονός που έχει εκτός από τις θετικές επιπτώσεις που έχει στην αποδοτικότητα των δημόσιων φορέων, συνιστά μία βασική παράμετρο εισδοχής απόλυτα διαφανών διαδικασιών ακόμα και πριν την διεκπεραίωση μιας διοικητικής διαδικασίας ή την έκδοση της τελικής διοικητικής πράξης.

17. Με το άρθρο 17 καθορίζεται το νομικό πλαίσιο που διέπει την ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα. Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην παράγραφο 1, οι φορείς του δημόσιου τομέα διακινούν ή ανταλλάσσουν με χρήση ΤΠΕ έγγραφα και δεδομένα στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί και για την εκπλήρωση αυτών, υπό την προϋπόθεση της τήρησης των όρων ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από τη φύση των διακινούμενων εγγράφων και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων. Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην ποσοτική και ποιοτική βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών των φορέων δημοσίου τομέα ενθαρρύνοντας πρακτικές ευέλικτης και προσαρμοσμένης στις νέες τεχνολογίες εσωτερικής επικοινωνίας εντός του δημόσιου τομέα. Ταυτόχρονα διασφαλίζεται η τήρηση θεμελιωδών αρχών που διέπουν την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, θέτοντας ως προϋπόθεση της ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων μεταξύ φορέων την τήρηση των όρων ασφαλείας αλλά και την επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των αρμόδιων δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών. Σκοπός θέσπισης της ρύθμισης αυτής είναι να προκύπτει με βεβαιότητα η ιδιότητα του χρήστη ως οργάνου του φορέα δημόσιου τομέα, συνακόλουθα και η συνδρομή αρμοδιότητας για διακίνηση του εγγράφου από τον χρήστη.

Με την παράγραφο 2 παρέχεται η δυνατότητα στους φορείς του δημόσιου τομέα να αναζητούν δημόσια έγγραφα ή έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των ίδιων ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα καθώς και να διακινούν και να διαβιβάζουν αυτά με χρήση ΤΠΕ, εφόσον είναι αναγκαίο για τη διεκπεραίωση διαδικασίας, συναλλαγής ή αιτήματος φυσικού προσώπου, ή ΝΠΙΔ και υπό την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο αυτό έχει συγκατατεθεί στην αναζήτηση και διακίνηση των εγγράφων αυτών. Η εφαρμογή της διατάξεως τίθεται από τον νομοθέτη με την επιφύλαξη της τήρησης των όρων ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από τη την κατηγορία, τη φύση και τον σκοπό των διακινούμενων εγγράφων ή δεδομένων. Σκοπός του νομοθέτη είναι να διευκολύνει την διεκπεραίωση των διοικητικών διαδικασιών που απαιτούν την υποβολή / κατάθεση εγγράφων σε φορέα του δημόσιου τομέα, όταν τα ίδια

έγγραφα βρίσκονται ήδη στην κατοχή των ίδιων ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα. Ως προϋποθέσεις νομιμότητας της διακίνησης και αναζήτησης τίθενται η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας υπό την ειδικότερη έκφανση της αρχής της αναγκαιότητας καθώς και η προηγούμενη συγκατάθεση του συναλλασσομένου προσώπου στην αναζήτηση και διακίνηση των εγγράφων αυτών.

Όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, οι φορείς του δημόσιου τομέα κάνουν χρήση ΤΠΕ στη μεταξύ τους επικοινωνία, διακίνηση και ανταλλαγή εγγράφων και δεδομένων με βάση το προβλεπόμενο στο άρθρο 27 του ν. 3731/2008 Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, όπως εκάστοτε ισχύει, προκειμένου να εξασφαλίσουν το απαιτούμενο επίπεδο διαλειτουργικότητας και να διευκολυνθεί η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με όρους αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας (άρθρο 17 παρ.3).

Ως προς την νομική μορφή του, το Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης επικαιροποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, όταν αυτό επιβάλλεται είτε από τη μεταβολή του κανονιστικού πλαισίου που διέπει την παροχή υπηρεσιών είτε από τη μεταβολή του τεχνολογικού περιβάλλοντος και της αντίστοιχης υποδομής, ούτως ώστε να συνιστά εργαλείο διαρκούς ποιοτικής μετεξέλιξης των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (άρθρο 17 παρ.4).

18. Στο άρθρο 18 του σχεδίου νόμου ρυθμίζονται ζητήματα που σχετίζονται με την αυτοματοποιημένη παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 1, η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η εκπλήρωση αιτημάτων που υποβάλλονται ηλεκτρονικά ή μη μπορεί να γίνεται με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο με την υποστήριξη ΤΠΕ, με την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των αιτούντων την παροχή της υπηρεσίας και των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων και της τήρησης των όρων ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών και των αντίστοιχων δεδομένων. Επιπλέον, με το εδάφιο β΄ της παραγράφου ορίζεται ότι οι πράξεις που εκδίδονται συνιστούν διοικητικές πράξεις. Με την εν λόγω ρύθμιση και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει στην προκειμένη περίπτωση ο νομοθέτης, οι ηλεκτρονικές πράξεις αποτελούν κατηγορία διοικητικών πράξεων και συνεπώς επιφέρουν έννομα αποτελέσματα, όπως γένεση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αποδέκτη της πράξης ή των φυσικών και νομικών προσώπων που αντλούν έννομα συμφέροντα από την απόδοση σε αυτήν νομικής υπόστασης.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2, η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η ανταπόκριση σε αιτήματα φυσικών προσώπων μπορεί να πραγματοποιείται με τον κάθε φορά προσήκοντα τρόπο, δηλαδή είτε με διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα, είτε με διασύνδεση ηλεκτρονικών αρχείων ή βάσεων δεδομένων που τηρούνται από φορείς του δημόσιου τομέα, είτε με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο με την υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων και βάσεων

δεδομένων. Η διασφάλιση ενός ασφαλούς και σαφούς πλέγματος προστασίας των προσωπικών δεδομένων του χρήστη υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επιτυγχάνεται με την πρόβλεψη ότι σε κάθε περίπτωση, η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η ανταπόκριση σε αιτήματα φυσικών προσώπων πραγματοποιείται τηρουμένων των προϋποθέσεων και εγγυήσεων της κείμενης νομοθεσίας, δηλ. του ν. 2472/97, για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

19. Στο άρθρο 19 εισάγονται ρυθμίσεις για κοινή χρήση και αξιοποίηση υποδομών, ΤΠΕ, και δεδομένων από φορείς του δημόσιου τομέα, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας των επιμέρους φορέων, την εξοικονόμηση πόρων και τελικό σκοπό την παροχή αποτελεσματικότερων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να χρησιμοποιούν από κοινού υπολογιστικές λειτουργίες, υποδομές των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει ΤΠΕ καθώς και δεδομένα, προκειμένου να εξασφαλίζουν τη συνεχή και απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να βελτιώνουν την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της λειτουργίας τους. Επισημαίνεται ότι ο νομοθέτης εξαιρεί ρητώς τα προσωπικά δεδομένα από την δυνατότητα της από κοινού χρήσης δεδομένων, καθώς η επεξεργασία των οποίων επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που τούτο ορίζεται είτε στον παρόντα νόμο είτε στις διατάξεις του Ν.2472/97. Επιπρόσθετα, η εφαρμογή της διατάξεως τίθεται υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων και ιδίως των διατάξεων για την προστασία δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων που αναφέρονται στην προστασία κρατικών απορρήτων ή άλλων απορρήτων που προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις. Η κοινή χρήση υπολογιστικών λειτουργιών, υποδομών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων καθώς και δεδομένων πραγματοποιείται ιδίως - αλλά όχι αποκλειστικώς - με τη δημιουργία κοινών υπολογιστικών κέντρων, τη διασύνδεση των υφιστάμενων ή νέων υπολογιστικών κέντρων των φορέων του δημοσίου τομέα, τη λειτουργία τους με ενιαία πολιτική διαχείρισης και διάθεσης. Με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος, παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Κοινής Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό με αντικείμενο ρύθμισης τον καθορισμό, την προτυποποίηση και την επικαιροποίηση των αρχών, των διαδικασιών, των προϋποθέσεων και των όρων κοινής χρήσης και αξιοποίησης υπολογιστικών λειτουργιών, υποδομών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και δεδομένων καθώς και των γενικών κατευθύνσεων για την απόκτηση και άσκηση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας από τους φορείς του δημόσιου τομέα.

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων, με την παράγραφο 2 προβλέπεται η τήρηση μητρώου των πληροφοριακών και επικοινωνιακών υποδομών και συστημάτων, του λογισμικού καθώς και των κατηγοριών αρχείων και δεδομένων που χρησιμοποιούν ή τηρούν οι φορείς του δημόσιου τομέα. Στο μητρώο περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες σχετικά με τις άδειες χρήσης/εκμετάλλευσης και τα δικαιώματα

πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας του φορέα του δημόσιου τομέα. Προς επίρρωση της διαφάνειας στην δράση και λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα, το μητρώο κάθε φορέα είναι προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο, εφόσον τούτο δεν αντίκειται σε ειδικότερες διατάξεις που επιβάλλουν την μη δημοσιοποίηση των σχετικών στοιχείων. Οι γενικές προδιαγραφές, η μορφή τήρησης των μητρώων αυτών και οι διαδικασίες πρόσβασης και διάθεσης του περιεχομένου τους καθορίζονται με Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Για λόγους εξοικονόμησης πόρων, ενίσχυσης της αποδοτικότητας της δράσης των φορέων του δημόσιου τομέα και προώθησης της συνεργασίας αυτών υπό το πνεύμα του ενιαίου χαρακτήρα της δημόσιας δράσης, η παράγραφος 3 θεσπίζει υποχρέωση για κάθε φορέα του δημόσιου τομέα να εξετάζει με τον πλέον πρόσφορο τρόπο τη διαθεσιμότητα λογισμικού, υποδομών, πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει ΤΠΕ σε άλλους δημόσιους φορείς καθώς και την δυνατότητα κοινής χρήσης αυτών κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο πριν από την προμήθεια, αναβάθμιση ή επικαιροποίησή τους. Η εφαρμογή της παρούσας διατάξεως τίθεται υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και απορρήτων που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία. Μάλιστα προκειμένου να μην περιπέσει η υποχρέωση σε αχρηστία επάγεται σε κάθε φορέα η υποχρέωση να αιτιολογεί ρητά και ειδικά τις νέες προμήθειες ως αποτέλεσμα αδυναμίας αξιοποίησης αντίστοιχων διαθέσιμων υποδομών και συστημάτων στον ίδιο ή σε άλλο φορέα του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, κατά την κατάρτιση συμβάσεων για την ανάπτυξη προϊόντων λογισμικού για λογαριασμό φορέων του δημόσιου τομέα θα πρέπει να προβλέπεται ότι το πρόγραμμα λογισμικού που παραδίδεται από τον ανάδοχο στον φορέα του δημόσιου τομέα περιλαμβάνει τον πηγαίο κώδικα και την αναγκαία τεκμηρίωση σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης, τα οποία θα πρέπει να καταχωρίζονται στο μητρώο της παραγράφου 2.. Η σχετική σύμβαση θα πρέπει να προβλέπει επίσης ότι το πρόγραμμα λογισμικού παραδίδεται στον φορέα του δημόσιου τομέα με όρους ώστε ο φορέας να μπορεί να μελετά τον τρόπο λειτουργίας του προϊόντος λογισμικού, να το προσαρμόζει στις ανάγκες του, να αναδιανέμει αντίγραφα του προγράμματος για οποιαδήποτε σκοπό και σε οποιονδήποτε, ιδίως μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και να δημοσιεύει ή διαθέτει με οποιονδήποτε τρόπο τις βελτιώσεις του λογισμικού που έχει επιφέρει σε οποιονδήποτε. Εξαιρούνται ωστόσο οι περιπτώσεις που η διανομή, δημοσίευση και διάθεση του προϊόντος λογισμικού και των βελτιώσεων του δυσχεραίνει την εκτέλεση της αποστολής και την άσκηση αρμοδιοτήτων του οικείου φορέα του δημόσιου τομέα ή προσκρούει στην προστασία κρατικών ή άλλων απορρήτων που προβλέπονται από τον νόμο. Σε περίπτωση που κατά τον φορέα του δημόσιου τομέα συντρέχει μία εκ των περιπτώσεων που θεμελιώνουν την ως άνω εξαίρεση, είναι αναγκαία η θεμελίωση της συγκεκριμένης περιπτώσεως με ρητή και ειδική αιτιολογία, από την οποία να προκύπτει ότι όντως συντρέχει μία εκ των προβλεπόμενων στην εν λόγω διάταξη ειδικών περιπτώσεων – εξαιρέσεων από την εφαρμογή. Με την παρούσα ρύθμιση παρέχεται η δυνατότητα στον φορέα του δημόσιου

τομέα να επιφέρει συνεχείς βελτιώσεις σε προϊόντα λογισμικού που παραδίδονται σε αυτόν κατ'έκταση σχετικής συμβάσεως με ανάδοχο, αξιοποιώντας έτσι λογισμικό που ήδη διαθέτει κατά τρόπο ορθολογικό, αποδοτικό και αξιόπιστο. Ταυτόχρονα με την πρόβλεψη δυνατότητας αναδιανομής αντιγράφων του λογισμικού ενισχύεται και η απαιτούμενη, για την προώθηση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, συνεργασία και διαλειτουργικότητα των φορέων του δημόσιου τομέα. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η δυνατότητα για αναδιανομή αντιγράφων λογισμικού τίθεται χωρίς περιορισμούς στον σκοπό και τους αποδέκτες, με σκοπό να λειτουργούν και ως μέσα ανταλλαγής τεχνογνωσίας και απόψεων. Δεδομένου ότι η μνεία στους φορείς του δημόσιου τομέα είναι, κατά το γράμμα του νόμου, ενδεικτική, με την παρούσα ρύθμιση καταδεικνύεται η πρόθεση του νομοθέτη για διάδραση φορέων δημόσιου τομέα και χρηστών ΤΠΕ προς ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και εν γένει αξιοποίηση των ΤΠΕ. Η ρητή εξαίρεση των περιπτώσεων κατά τις οποίες η διανομή, δημοσίευση και διάθεση του προϊόντος λογισμικού και των βελτιώσεων του δυσχεραίνει την εκτέλεση της αποστολής και την άσκηση αρμοδιοτήτων του οικείου φορέα του δημόσιου τομέα ή προσκρούει στην προστασία κρατικών ή άλλων απορρήτων που προβλέπονται από τον νόμο διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της νομιμότητας και της ασφάλειας δικαίου.

Με την παράγραφο 5 του παρόντος παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για έκδοση Αποφάσεως, βάσει της οποίας θα δημιουργείται στο Εθνικό Τυπογραφείο αποθετήριο πληροφοριών και προϊόντων λογισμικού του δημόσιου τομέα. Με την ίδια απόφαση θα οριστούν οι γενικές προδιαγραφές, τα πρότυπα, οι διαδικασίες και η μορφή τήρησης του αποθετηρίου, οι διαδικασίες και οι όροι πρόσβασης, διάθεσης και χρήσης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα και προϊόντων λογισμικού καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Προς αποσαφήνιση του ρυθμιστικού αντικειμένου της παρούσας παραγράφου – όσον αφορά κυρίως το τι θα περιέχεται στο αποθετήριο του Εθνικού Τυπογραφείου – διευκρινίζεται ότι ως πληροφορία του δημόσιου τομέα νοείται εν προκειμένω κάθε πληροφορία την οποία παράγει, κατέχει ή διαθέτει φορέας του δημόσιου τομέα – όπως για παράδειγμα στατιστικά στοιχεία, γεωχωρικά δεδομένα, βάσεις δεδομένων, το περιεχόμενο μελετών, πρακτικών, εγκυκλίων, οδηγιών, απαντήσεων των διοικητικών αρχών, γνωμοδοτήσεων, αποφάσεων κλπ. - ανεξάρτητα από το μέσο αποτύπωσης που χρησιμοποιείται. Επισημαίνεται ότι η διάθεση των εν λόγω πληροφοριών για περαιτέρω χρήση τους επιτρέπεται μόνον υπό την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, των διατάξεων για την προστασία της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

Στην παράγραφο 6 του παρόντος θεσπίζεται υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να θέτουν σε παραγωγική λειτουργία και να αξιοποιούν υπολογιστικές και επικοινωνιακές υποδομές, πληροφοριακά και επικοινωνιακά συστήματα ή εφαρμογές λογισμικού, τα οποία έχουν αναπτυχθεί για λογαριασμό τους και έχουν παραληφθεί σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Με

την παρούσα ρύθμιση διατυπώνεται η βούληση του νομοθέτη για ενίσχυση της αποδοτικότητας στο πλαίσιο της εσωτερικής λειτουργίας των φορέων του δημόσιου τομέα και η ορθολογική αξιοποίηση των υπάρχουσών υποδομών και εφαρμογών. Προς επίρρωση της συμμόρφωσης με τις επιταγές του νόμου, σε περίπτωση που διαπιστώνεται αδυναμία φορέα του δημόσιου τομέα να συμμορφωθεί με την εν λόγω υποχρέωση, απαιτείται ειδική τεκμηρίωση – αιτιολογία, από την παράθεση της οποίας να προκύπτει κατά τρόπο εμπειριστατωμένο η βασιμότητα του ως άνω ισχυρισμού του φορέα.

20. Αντικείμενο του άρθρου 20 είναι η ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με την στατιστική επεξεργασία δεδομένων. Σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1, οι φορείς του δημόσιου τομέα επεξεργάζονται και εξάγουν στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν από τις ολοκληρωμένες διοικητικές διαδικασίες ή από την έκδοση πράξεων με χρήση ΤΠΕ. Τα στατιστικά αυτά στοιχεία τηρούνται ηλεκτρονικά από τους φορείς του δημόσιου τομέα και αξιοποιούνται για την εξαγωγή αναφορών και στοιχείων σχετικά με τη διεκπεραίωση διοικητικών πράξεων και συναλλαγών, όπως ο χρόνος και το κόστος διεκπεραίωσης της διαδικασίας. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται η βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Μάλιστα, προς ενίσχυση της διαφάνειας και της ενημέρωσης σχετικά με την αποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, προβλέπεται η περιοδική δημοσίευση των στατιστικών στοιχείων που συνάγονται από την επεξεργασία στον δικτυακό τόπο του φορέα του δημόσιου τομέα (άρθρο 20 παρ.2).

Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται στην περίπτωση που στα δεδομένα που θα υποστούν στατιστική επεξεργασία περιλαμβάνονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, στην περίπτωση αυτή η επεξεργασία λαμβάνει χώρα αφού τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καταστούν ανώνυμα. Όπως προβλέπεται ρητά στην διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 του σχεδίου νόμου, επιτρέπεται η χρήση προσωπικών δεδομένων για στατιστικούς λόγους, υπό την προϋπόθεση ότι προηγουμένως έχουν καταστεί ανώνυμα. Στο εδάφιο β΄ της παραγράφου 3 παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με αντικείμενο τον ορισμό των μεθόδων, των διαδικασιών και των μέσων με τα οποία καθίστανται ανώνυμα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, οι μέθοδοι στατιστικής επεξεργασίας των στοιχείων/δεδομένων καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Προς διασφάλιση της προστασίας προσωπικών δεδομένων προβλέπεται ότι η πρόταση για έκδοση του Π.Δ. της παραγράφου 3 λαμβάνει μετά από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Στο Κεφάλαιο ΣΤ του παρόντος νόμου θεσπίζονται διατάξεις με ρυθμιστικό αντικείμενο τις ηλεκτρονικές συναλλαγές με φορείς του δημόσιου τομέα.

21. Στο άρθρο 21 θεσπίζονται διατάξεις θεμελιώδους σημασίας για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αφού ρυθμίζεται η επικοινωνία φορέων του δημόσιου τομέα με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 10

παρ. 4 όπου η χρήση ΤΠΕ για την επικοινωνία και τη συναλλαγή με φορέα του δημόσιου τομέα μπορεί να καταστεί υποχρεωτική, η χρήση ηλεκτρονικού τρόπου από φορέα του δημόσιου τομέα για την επικοινωνία με φυσικά ή ΝΠΙΔ και την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε αυτά προϋποθέτει προηγούμενο σχετικό αίτημα των εν λόγω προσώπων ή την παροχή ρητής συγκατάθεσής τους για ηλεκτρονική επικοινωνία με τον συναλλασσόμενο φορέα.

Η απαίτηση για παροχή ρητής συγκατάθεσης από το πρόσωπο που συναλλάσσεται με τον φορέα του δημόσιου τομέα αποκλείει περιπτώσεις εικαζόμενης συγκατάθεσης και αποσκοπεί στη θέσπιση ενός νομικού πλαισίου που θεμελιώνει την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην σαφή δήλωση βούλησης του φυσικού ή νομικού προσώπου να επιλέγει ηλεκτρονικό τρόπο επικοινωνίας για τις συναλλαγές του με φορέα του δημόσιου τομέα. Ο νομοθέτης, τηρώντας τις εγγυήσεις που απορρέουν από την παροχή δικαιώματος και όχι υποχρέωσης για επιλογή ηλεκτρονικού τρόπου επικοινωνίας παρέχει ρητώς στο πρόσωπο το δικαίωμα ανάκλησης της αίτησης ή της παροχής συγκατάθεσης για ηλεκτρονική επικοινωνία και προς διευκόλυνση του συναλλασσόμενου με τον φορέα προσώπου ορίζει ότι τόσο η ίδια αίτηση ή συγκατάθεση όσο και η ανάκλησή τους μπορούν να διαβιβαστούν και με ηλεκτρονικό τρόπο, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων για την ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) ώστε να είναι προκύπτει ανενδοίαστα και με ασφάλεια η ταυτότητα του υποβάλλοντος την αίτηση, συγκατάθεση ή ανάκληση προσώπου. Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου, οι φορείς του δημόσιου τομέα επικοινωνούν και συναλλάσσονται με φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. και εν γένει παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε αυτά, τηρώντας τις προϋποθέσεις και τους όρους ασφάλειας που περιέχονται στο προβλεπόμενο στο άρθρο 27 του ν. 3731/2008 Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ή στην πολιτική ασφάλειας του εκάστοτε φορέα του δημόσιου τομέα.

22. Αντικείμενο των διατάξεων του άρθρου 22 αποτελεί ειδικά η διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, έγγραφα που αφορούν σε ατομικές διοικητικές πράξεις, αποφάσεις, κοινοποιήσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις διακινούνται μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και των φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. ή κοινοποιούνται σε αυτά με ηλεκτρονικό τρόπο, εφόσον τηρούνται οι όροι ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από τη φύση των διακινούμενων εγγράφων και είτε φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή είτε πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων και εν γένει της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης). Δεδομένου ότι η παρούσα ρύθμιση αφορά δημόσια έγγραφα, εκ των οποίων παράγονται έννομα αποτελέσματα, ο νομοθέτης θεσπίζει ένα καθόλα ασφαλές νομικό πλαίσιο για την διακίνησή τους, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την απαιτούμενη για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην πράξη

ευελιξία των φορέων για επιλογή του τρόπου πλήρωσης των προϋποθέσεων που τίθενται κατά τρόπο διαζευκτικό στην παρούσα παράγραφο.

Αντίθετα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος, επιτρέπεται χάριν της ευελιξίας, της ταχύτητας και της διευκόλυνσης φορέων και συναλλασσομένων με αυτούς η διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων στις περιπτώσεις που η αναφερόμενη διακίνηση δεν συνδέεται με την παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος με μόνη προϋπόθεση αυτά να φέρουν απλή ηλεκτρονική υπογραφή, χωρίς τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής. Προς αποφυγή ερμηνευτικών δυσχερειών και στην διάταξη της παραγράφου 2 ο νομοθέτης παραθέτει ενδεικτικές περιπτώσεις τέτοιων εγγράφων, στις οποίες εμπίπτουν ιδίως ερωτήματα, εγκύκλιοι, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία και αιτήσεις παροχής πληροφοριών.

23. Για την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, στο άρθρο 23 ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων, δηλώσεων και δικαιολογητικών. Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 1, φυσικά πρόσωπα και ΝΠΙΔ μπορούν να υποβάλλουν με ηλεκτρονικό τρόπο αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις, νομιμοποιητικά έγγραφα, δικαιολογητικά συμμετοχής, δικαιολογητικά καθώς και προσφορές για συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς εφόσον πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων, της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) και εν γένει της πολιτικής ασφάλειας του φορέα. Η εισαγωγή της εν λόγω διάταξης αποσκοπεί στη σημαντική μείωση διοικητικών βαρών και την αύξηση αποδοτικότητας στην παροχή υπηρεσιών από φορείς του δημόσιου τομέα. Προς εξασφάλιση απρόσκοπτης τήρησης της αρχής της νομιμότητας, η εφαρμογή της διατάξεως τίθεται υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων που προβλέπονται σε ειδικές ρυθμίσεις.

Με την παράγραφο 2 του παρόντος παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό για τον ειδικότερο προσδιορισμό των αιτήσεων, των δηλώσεων, των βεβαιώσεων, των νομιμοποιητικών εγγράφων, των δικαιολογητικών συμμετοχής, των δικαιολογητικών καθώς και των προσφορών που επιτρέπεται να υποβάλλονται ηλεκτρονικά καθώς και για τον προσδιορισμό του περιεχομένου και του τύπου αυτών. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται ότι θα εξειδικεύονται οι όροι, τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις ηλεκτρονικής κατάθεσης και υποβολής εγγράφων, αιτήσεων, δηλώσεων, βεβαιώσεων, νομιμοποιητικών εγγράφων, προσφορών και δικαιολογητικών καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Επιπρόσθετα, στην ίδια παράγραφο του παρόντος, για λόγους χρηστής διοικήσεως και προστασίας των εννόμων συμφερόντων και δικαιωμάτων των συναλλασσομένων με φορέα του δημόσιου τομέα φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ., θεσπίζεται υποχρέωση έγκαιρης και με τον πλέον πρόσφορο τρόπο ενημέρωσης του φυσικού ή Ν.Π.Ι.Δ. που υποβάλλει ηλεκτρονικά έγγραφα, η

υποβολή και η αντίστοιχη διακίνηση των οποίων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος.

Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 3 του παρόντος, σε περίπτωση που πιθανολογείται ότι τα αιτούντα ή δηλούντα φυσικά ή ΝΠΙΔ, λόγω της φύσης τους, των τεχνικών-οικονομικών δυνατοτήτων τους και του πεδίου δραστηριότητάς τους έχουν πρόσβαση σε ΤΠΕ και στη χρήση αυτών, ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί, κατ' εξαίρεση, να απαιτήσει την ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων και ιδίως αιτήσεων και δηλώσεων. Με την διάταξη αυτή τίθενται συγκεκριμένα κριτήρια με βάση τα οποία πιθανολογείται με ασφάλεια η πρόσβαση των αιτούντων ή δηλούντων φυσικών ή Ν.Π.Ι.Δ. σε ΤΠΕ. Η διάταξη δεν είναι περιοριστική του δικαιώματος επιλογής αλλά σε πλήρη συμφωνία τόσο με τις διατάξεις του άρθρου 10 του παρόντος νόμου όσο και με θεμελιώσεις γενικές αρχές δικαίου όπως με την αρχή της αναλογικότητας και της χρηστής διοικήσεως.

Με την θέσπιση των διατάξεων της παραγράφου 4, ο νομοθέτης σκοπεί στην αντιμετώπιση ζητημάτων που ενδέχεται να προκύψουν κατά την άσκηση του δικαιώματος ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων, δηλώσεων, δικαιολογητικών κ.ά. εγγράφων, με νομοθετικές επιλογές που ενισχύουν την παροχή συνδρομής και επιείκειας για τα φυσικά και ΝΠΙΔ που επιλέγουν την ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων που συνδέονται με την επέλευση εννόμων συνεπειών που τα αφορούν. Συγκεκριμένα, υποχρεώνει τον φορέα του δημόσιου τομέα να θέτει στη διάθεση του προσώπου που υποβάλλει με ηλεκτρονικό τρόπο αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.α. κατάλληλα, αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα επιτρέψουν να διορθώσει τυχόν λάθη κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό της υπηρεσίας πριν από την οριστική υποβολή. Περαιτέρω, θεσπίζεται και σε αυτήν την περίπτωση η υποχρέωση ενημέρωσης του φυσικού προσώπου ή Ν.Π.Ι.Δ. και μάλιστα με τον με τον κατά περίπτωση πλέον πρόσφορο τρόπο για την ύπαρξη δυνατότητας μεταγενέστερης διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής με ηλεκτρονικό ή μη τρόπο. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και σεβασμού του δικαιώματος έννομης προστασίας, κατά την ενημέρωση αυτή, ο φορέας του δημόσιου τομέα γνωστοποιεί και τις έννομες συνέπειες που μπορεί, ανά περίπτωση, να συνεπάγεται η διορθωτική ή συμπληρωματική υποβολή.

Υπό το πνεύμα παροχής αποτελεσματικών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που συμβάλλουν στην ποιοτική διαφοροποίηση της επικοινωνίας και συναλλαγής των φορέων δημόσιου τομέα με φυσικά ή ΝΠΙΔ, η παράγραφος 5 του παρόντος προβλέπει την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των εγγράφων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου από τον ίδιο τον φορέα του δημόσιου τομέα στον οποίο τα έγγραφα αυτά απευθύνονται, εφόσον τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα. Παράλληλα, στην ίδια παράγραφο τίθενται και εχέγγυα νομιμότητας των εγγράφων που αναζητώνται αυτεπάγγελτα, αφού θεσπίζεται υποχρέωση του φορέα του δημόσιου τομέα που διαθέτει τα έγγραφα αυτά να επιβεβαιώνει την ακρίβεια και την ισχύ τους. Το φυσικό πρόσωπο ή ΝΠΙΔ που επικοινωνεί ή συναλλάσσεται με φορέα του δημόσιου τομέα μπορεί να αιτηθεί την αναζήτηση των εγγράφων αυτών βεβαιώνοντας με υπεύθυνη δήλωση την ακρίβεια των αναγραφόμενων ή βεβαιούμενων σε αυτά στοιχείων - δεδομένων.

24. Με τις διατάξεις του άρθρου 24 εισάγονται ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό του χρόνου παραλαβής καθώς και τον υπολογισμό προθεσμιών κατάθεσης εγγράφων προς τους φορείς δημόσιου τομέα. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 δηλώσεις, αιτήσεις, δικαιολογητικά και άλλα έγγραφα που αποστέλλονται ηλεκτρονικά σε έναν φορέα του δημόσιου τομέα θεωρείται ότι έχουν περιέλθει στον φορέα, εφόσον υπάρξει ηλεκτρονική επιβεβαίωση της λήψης με ασφαλή χρονοσήμανση. Ο καθορισμός του χρόνου κατάθεσης και παραλαβής είναι ιδιαίτερης νομικής βαρύτητας για τα δικαιώματα των φυσικών και ΝΠΙΔ που επικοινωνούν με φορέα του δημόσιου τομέα και τα οποία συνδέονται άρρηκτα με τον χρόνο κατάθεσης και παραλαβής από τον φορέα εγγράφων, αφού ο χρόνος αυτός είναι συχνά το κρίσιμο χρονικό σημείο για την επέλευση έννομων συνεπειών. Με το εδάφιο β' της ίδιας παραγράφου παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης να ορίσει, με την έκδοση Υπουργικής Απόφασης, τα ζητήματα που αναφέρονται στη διαδικασία και τον τρόπο ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης και της ασφαλούς χρονοσήμανσης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος, σε περίπτωση που το σύστημα που χρησιμοποιεί ο φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο απευθύνονται οι αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά και άλλα έγγραφα δεν υποστηρίζει την αυτόματη επιβεβαίωση της λήψης, ο φορέας υποχρεούται να ενημερώνει για αυτό με κάθε πρόσφορο τρόπο και ιδίως με πληροφόρηση στον οικείο δικτυακό τόπο. Στην περίπτωση αυτή τα έγγραφα που περιέρχονται σε φορέα του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ πρωτοκολλούνται αυθημερόν, εφόσον έχουν κατατεθεί εντός ωραρίου εργασίας, ειδάλλως πρωτοκολλούνται την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Επισημαίνεται ότι με την παρούσα ρύθμιση προβλέπεται η αυθημερόν πρωτοκόλληση των εγγράφων που περιέρχονται σε φορέα του δημόσιου τομέα σε συμφωνία με τα όσα ορίζονται στο σχετικό άρθρο 12 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Η επιπρόσθετη πρόβλεψη για πρωτοκόλληση την επόμενη εργάσιμη ημέρα συνάδει με την ποιοτική διαφοροποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η οποία συνίσταται στην δυνατότητα παροχής τους και εκτός ωραρίου εργασίας, δυνατότητα η οποία δεν υφίσταται στην περίπτωση της αυτοπρόσωπης υποβολής εγγράφων σε φορέα του δημόσιου τομέα που υποχρεωτικά λαμβάνει χώρα εντός του ωραρίου λειτουργίας του. Είναι αυτονόητο ότι η παρούσα ρύθμιση δεν διαφοροποιεί τα όσα ισχύουν για υποβολή εγγράφων εντός του ωραρίου εργασίας αλλά ρυθμίζει την περίπτωση ηλεκτρονικής υποβολής εγγράφων και ειδικότερα μόνον εφόσον λαμβάνει χώρα σε χρόνο εκτός του ωραρίου λειτουργίας του φορέα του δημόσιου τομέα. Για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσώπων και την τήρηση των επιταγών της χρηστής διοίκησης ορίζεται ότι ο φορέας του δημόσιου τομέα αποστέλλει αμελλητί, με ηλεκτρονικό τρόπο, στο πρόσωπο που έχει υποβάλλει δηλώσεις, αιτήσεις, δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα αποδεικτικό υποβολής, στο οποίο αναφέρεται ο ακριβής χρόνος παραλαβής και τα στοιχεία καταχώρισης στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.

Ως προς τον ακριβή χρόνο υποβολής εγγράφων με ηλεκτρονικό τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα, με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, ως χρόνος υποβολής θεωρείται ο χρόνος της ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της

λήψης και, σε περίπτωση που δεν είναι τεχνικά δυνατή η υποστήριξη της λειτουργίας αυτής, ο χρόνος καταχώρισης, στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο που αναγράφεται στο αποδεικτικό υποβολής (άρθρο 24 παρ.3).

Προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση ΤΠΕ από τους συναλλασσόμενους με τους φορείς του δημόσιου τομέα, με την παράγραφο 4 του παρόντος εισάγεται ως γενικός κανόνας ότι, εφόσον προβλέπεται προθεσμία για την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων, δηλώσεων, δικαιολογητικών και άλλων εγγράφων, η προθεσμία αυτή λήγει κατά την προτεινόμενη ρύθμιση την 12^η νυχτερινή ώρα Ελλάδας της ημέρας κατά την οποία παρέρχεται η προθεσμία. Η εφαρμογή της διατάξεως τίθεται υπό την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων. Ρητή κατοχύρωση της υποχρέωσης ενημέρωσης του αιτούντος ή δηλούντος Ν.Π.Ι.Δ. βρίσκει και στην παράγραφο αυτή η υποχρέωση ενημέρωσης από τον φορέα σε περίπτωση εκπρόθεσμης ηλεκτρονικής υποβολής το πρόσωπο που έχει προβεί στην εκπρόθεσμη υποβολή *ενημερώνεται αμελλητί και με τον πλέον πρόσφορο τρόπο* για τον εκπρόθεσμο χαρακτήρα της υποβολής.

Για τις περιπτώσεις εκείνες όπου η αποδοχή αιτήσεων, δηλώσεων και δικαιολογητικών που υποβάλλονται ηλεκτρονικά απαιτεί την καταβολή τελών, παραβόλων ή οφειλών προς το Δημόσιο, ο νομοθέτης παρέχει εξουσιοδότηση στον αρμόδιο, κατά περίπτωση, Υπουργό να προβλέψει, με την έκδοση Υπουργικής Απόφασης, την διαδικασία και την προθεσμία ηλεκτρονικής υποβολής τους. (άρθρο 24 παρ.5).

25. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 25 παρέχεται στους φορείς του δημόσιου τομέα η δυνατότητα να γνωστοποιούν έγγραφα σε φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ, εφόσον αυτά έχουν αιτηθεί ή υποδείξει το συγκεκριμένο μέσο ως προτιμώμενο ή έχουν συγκατατεθεί ρητά στη χρήση του. Τόσο η αίτηση για τη χρήση ή η υπόδειξη του προτιμώμενου ηλεκτρονικού μέσου όσο και η σχετική συγκατάθεση θα μπορούν να μεταδοθούν και να αποσταλούν, σε κάθε περίπτωση, με χρήση ΤΠΕ, υπό την προϋπόθεση τήρησης των ρυθμίσεων που αναφέρονται στην ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των προσώπων. Προς επίρρωση της ασφάλειας δικαίου αλλά και του δικαιώματος του άρθρου 10 (δικαίωμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας), ο νομοθέτης εξαρτά την γνωστοποίηση εγγράφων με χρήση ΤΠΕ από την υποβολή σχετικής αίτησης ή κατόπιν υπόδειξης του συγκεκριμένου μέσου ή μετά από την παροχή ρητής συγκατάθεσης του προσώπου για την χρήση ηλεκτρονικού τρόπου γνωστοποίησης των εγγράφων που το αφορούν. Όσον αφορά τις ιδιότητες του ίδιου του συστήματος γνωστοποίησης, αυτές προσδιορίζονται στην παράγραφο 2 του παρόντος, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να επιτρέπει την εξακρίβωση του ακριβούς χρόνου, κατά τον οποίο έλαβε χώρα η αποστολή, παραλαβή και η πρόσβαση στο περιεχόμενο του εν λόγω εγγράφου, η οποία συνεπάγεται έναρξη των έννομων συνεπειών και των προθεσμιών, όπως αυτές που αφορούν την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων. Παράλληλα, για τη δημιουργία ενός καθόλα επαρκούς και ασφαλούς οικείου νομικού πλαισίου, παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Υπουργικής Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με την οποία θα ορίζεται κάθε αναγκαίο τεχνικό θέμα ως προς τις προδιαγραφές και τα πρότυπα για το σχεδιασμό και την

υλοποίηση του συστήματος γνωστοποίησης και με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στον σκοπό της εξακρίβωσης του ακριβούς χρόνου αποστολής και παραλαβής ενός εγγράφου και πρόσβασης στο περιεχόμενό του.

Για την αποφυγή κινδύνου αβεβαιότητας δικαίου, στο σχέδιο νόμου τίθεται τεκμήριο πρόσβασης του αποδέκτη του εγγράφου στο περιεχόμενο της γνωστοποίησης μετά την πάροδο δέκα (10) πλήρων ημερολογιακών ημερών από τη γνωστοποίηση. Το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό, αφού εάν ο αποδέκτης αποδείξει την συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας που δεν επέτρεψαν την πρόσβαση στο περιεχόμενο του εγγράφου που γνωστοποιήθηκε με ηλεκτρονικό τρόπο ή εφόσον αυτή η αδυναμία οφείλεται σε λόγους που αφορούν στον φορέα του δημόσιου τομέα - όπως π.χ. η μη διαθεσιμότητα του συστήματος- το μαχητό τεκμήριο των δέκα πλήρων ημερολογιακών ημερών δεν ισχύει. Η θέσπιση μαχητού τεκμηρίου πρόσβασης στο περιεχόμενο της γνωστοποίησης δεν συνεπάγεται περιορισμό ή άνιση μεταχείριση των δικαιωμάτων του αποδέκτη σε σχέση με την μη ηλεκτρονική γνωστοποίηση και κοινοποίηση εγγράφων. Η χρήση ΤΠΕ βρίσκει νομικό έρεισμα στην οικειοθελή και ρητή επιλογή του τρόπου αυτού από τον αποδέκτη του εγγράφου, ενώ, σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, το φυσικό ή Ν.Π.Ι.Δ. έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι για λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του, δεν κατέστη δυνατό να αποκτήσει πρόσβαση στο περιεχόμενο της γνωστοποίησης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας των δέκα πλήρων ημερολογιακών ημερών από την γνωστοποίηση του εγγράφου.

Όπως προβλέπεται στην διάταξη της παραγράφου 3 του παρόντος και όπως συνάδει εξάλλου με το πνεύμα παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με γνωστοποίηση ισοδυναμεί η ηλεκτρονική πρόσβαση από τους ενδιαφερόμενους στο περιεχόμενο των ενεργειών και των αντίστοιχων εγγράφων του φορέα του δημόσιου τομέα, εφόσον ο φορέας του δημόσιου τομέα δύναται να αποδείξει την προαναφερόμενη πρόσβαση.

26. Με το άρθρο 26 του σχεδίου νόμου εισάγονται διατάξεις που αφορούν τη διενέργεια ηλεκτρονικών οικονομικών συναλλαγών. Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 1, επιτρέπεται η είσπραξη ειδικών φόρων, παραβόλων, τελών, ενσήμων, χαρτοσήμων, προστίμων και εν γένει η οικονομική εκκαθάριση οφειλών φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. προς φορείς του δημόσιου τομέα με χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών πληρωμής που τηρούν οι υπόχρεοι ή με χρέωση καρτών πληρωμής που έχουν εκδοθεί στο όνομα των υπόχρεων. Για την διευκόλυνση διενέργειας τέτοιων συναλλαγών προβλέπεται ότι η συναλλαγή μπορεί να πραγματοποιείται είτε απευθείας από τον ίδιο υπό τις προϋποθέσεις της ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητάς του (αυθεντικοποίησης) είτε μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών και των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης καθώς και των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Η παράγραφος 3 παρέχει στον Υπουργό Οικονομικών και τον εκάστοτε συναρμόδιο Υπουργό εξουσιοδότηση για έκδοση Κοινής Υπουργικής

Απόφασης, με την οποία θα προσδιορίζονται ειδικότερα οι φόροι, παράβολα, τέλη, ένσημα, χαρτόσημα, και πρόστιμα που μπορούν να καταβληθούν και εισπραχθούν ηλεκτρονικά, οι αποδιδόμενοι σε κάθε περίπτωση κωδικοί υποχρέωσης καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

27. Στο άρθρο 27 του παρόντος αποσαφηνίζονται ζητήματα σχετικά με τις πληροφορίες και τον υπολογισμό του χρόνου καταβολής στις ηλεκτρονικές οικονομικές συναλλαγές. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 1 του άρθρου καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτούμενες πληροφορίες που πρέπει να υποβάλλει ο υπόχρεος για την εκτέλεση πράξης ηλεκτρονικής πληρωμής. Όπως ορίζεται στην διάταξη, ο υπόχρεος υποβάλλει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες: α) τον κωδικό υποχρέωσης που αντιστοιχεί στην οφειλή β) το ποσό καταβολής, γ) την ημερομηνία και προθεσμία καταβολής. Για λόγους ασφάλειας των συναλλαγών και προστασίας των συμφερόντων τόσο των συναλλασσομένων με τους φορείς του δημόσιου τομέα αλλά και των φορέων αυτών, η παράγραφος 2 εξαρτά την ολοκλήρωση της συναλλαγής από την, με ασφαλή τρόπο, ηλεκτρονική κοινοποίηση στον υπόχρεο επιβεβαίωσης της συναλλαγής, χρέωσης του αντίστοιχου λογαριασμού ή της κάρτας που χρησιμοποιείται ως μέσο ηλεκτρονικής καταβολής και του ακριβούς χρόνου που ολοκληρώθηκε η συναλλαγή (χρονοσήμανση). Σε περίπτωση που δεν είναι επιτυχής ή δεν ολοκληρωθεί η ηλεκτρονική πληρωμή ο υπόχρεος ενημερώνεται αυτόματα για την αδυναμία χρήσης της συγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπηρεσίας και, εφόσον είναι δυνατό, και για τους λόγους της ανεπιτυχούς συναλλαγής (άρθρο 27 παρ.3). Επισημαίνεται ότι η ως άνω ενημέρωση δεν αντικαθιστά την υποχρέωση του παρόχου της υπηρεσίας πληρωμών για πληροφόρηση σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3862/2010 (Α'113). Με την παράγραφο 4 παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών και στον εκάστοτε συναρμόδιο Υπουργό για έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης με την οποία θα καθορίζονται ο τρόπος, οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και κάθε άλλο ειδικότερο τεχνικό θέμα σχετικό με τη διεξαγωγή, ολοκλήρωση και επιβεβαίωση της επιτυχούς ηλεκτρονικής πληρωμής ή την ενημέρωση για τη μη επιτυχή ολοκλήρωση αυτής καθώς και η μορφή και το περιεχόμενο του αποδεικτικού πληρωμής και η διαδικασία επαλήθευσής του.

28. Με το άρθρο 28 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την καταβολή οφειλών των φορέων του δημόσιου τομέα προς φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. με ηλεκτρονικό τρόπο. Με τη διάταξη της παραγράφου 1 προβλέπεται η δυνατότητα για ηλεκτρονική καταβολή οφειλών των φορέων του δημόσιου τομέα προς φυσικά ή ΝΠΙΔ μέσω πίστωσης λογαριασμών του δικαιούχου, υπό την προϋπόθεση της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) του δικαιούχου. Με την ρύθμιση αυτή ολοκληρώνεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής καταβολής οφειλών μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα και φυσικών ή ΝΠΙΔ – χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ανεξαρτήτως της ιδιότητας εκάστου συναλλασσομένου ως δικαιούχου ή οφειλέτη, με σκοπό την ρύθμιση ομοειδών περιστάσεων υπό το πνεύμα της αρχής της ισότητας και της χρηστής διοικήσεως. Με την διάταξη της παραγράφου 2 παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών και τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό για έκδοση Κοινής Απόφασης με την οποία θα

καθορίζονται ο τρόπος, οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και κάθε άλλο τεχνικό θέμα σχετικό με τη διεξαγωγή, ολοκλήρωση και επιβεβαίωση της επιτυχούς συναλλαγής ή την ενημέρωση για τη μη επιτυχή ολοκλήρωση της συναλλαγής.

Το Κεφάλαιο Ζ' του σχεδίου νόμου περιέχει διατάξεις σχετικές με την απαιτούμενη, για την χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των χρηστών.

29. Στις διατάξεις του άρθρου 29 ο νομοθέτης προσδιορίζει τις περιπτώσεις ηλεκτρονικής επικοινωνίας που δεν προαπαιτούν ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των χρηστών. Για λόγους ενθάρρυνσης της χρήσης των ΤΠΕ και ευχρησίας, η ρύθμιση του σχεδίου νόμου (παράγραφος 1) απαλλάσσει τα φυσικά και ΝΠΙΔ από την υποχρέωση ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης), στις περιπτώσεις εκείνες που το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τον φορέα του δημόσιου τομέα αφορά πληροφορίες που είναι εν γένει προσιτές σε κάθε ενδιαφερόμενο, όπως εγκύκλιοι, γενικές οδηγίες, έντυπα αιτήσεων και δηλώσεων, εκθέσεις, μελέτες, ενημερωτικό υλικό, στατιστικά στοιχεία, πρακτικά δημοσίων συνεδριάσεων.

Μάλιστα, όπως ορίζεται στην διάταξη της παραγράφου 2 στην περίπτωση υπηρεσιών πληροφόρησης, αυτές μπορούν να παρέχονται χωρίς να είναι αναγκαία η καταχώριση στοιχείων του αποδέκτη της υπηρεσίας, όπως η διαδικτυακή διεύθυνση αυτού, εφόσον δεν είναι αναγκαίο για την παροχή της υπηρεσίας ή την τυχόν χρέωσή της. Η πρόβλεψη για μη καταχώριση στοιχείων του αποδέκτη της υπηρεσίας στις περιπτώσεις όπου δεν είναι αναγκαίο αποτελεί σαφή νομοθετική επιλογή υπέρ της απρόσκοπτης τήρησης της θεμελιώδους για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αρχής της αναλογικότητας και της ειδικότερης αρχής ελαχιστοποίησης των δεδομένων. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 29 τίθενται οι προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών περιοδικής γενικής πληροφόρησης με χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Υπό το ίδιο πνεύμα, το σχέδιο νόμου προβλέπει ότι αρκεί εν προκειμένω η καταχώριση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης του παραλήπτη, χωρίς να είναι αναγκαία η συλλογή και επεξεργασία άλλων δεδομένων. Η καταχώριση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης είναι το απολύτως αναγκαίο στοιχείο προκειμένου ο φορέας να είναι σε θέση να παράσχει τις υπηρεσίες γενικής πληροφόρησης στον παραλήπτη.

30. Στο άρθρο 30 ο νομοθέτης προσδιορίζει τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των φυσικών και Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνούν με φορείς του δημόσιου τομέα είναι υποχρεωτική. Η παράθεση αυτών των περιπτώσεων διατυπώνεται στην παράγραφο 1, σύμφωνα με την οποία η ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των φυσικών και ΝΠΙΔ που επικοινωνούν και συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα είναι υποχρεωτική : α), εφόσον η επικοινωνία ή η συναλλαγή: αα) αφορά αιτήσεις, δηλώσεις, βεβαιώσεις, η υποβολή και παροχή των οποίων προβλέπεται ως υποχρεωτική από το νόμο, ββ) αφορά υποβολή νομιμοποιητικών εγγράφων,

δικαιολογητικών, προσφορών, δικαιολογητικών συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς, γγ) αφορά την έκδοση, αναπαραγωγή ή κοινοποίηση πράξεων, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και εν γένει εγγράφων, τα οποία περιέχουν ή σχετίζονται με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των φυσικών προσώπων που συναλλάσσονται με τη διοίκηση, δδ) αφορά την έκδοση, αναπαραγωγή ή κοινοποίηση πράξεων, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και εν γένει εγγράφων, τα οποία περιέχουν ή σχετίζονται με φορολογικά, περιουσιακά, οικονομικά ή άλλα στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες που αφορούν ΝΠΙΔ και καλύπτονται από απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις, όπως το φορολογικό απόρρητο, εε) αφορά την καταβολή φόρων, παραβόλων, τελών, ενσήμων, χαρτοσήμων προστίμων ή άλλων οφειλών προς δημόσια αρχή που λαμβάνει χώρα με ηλεκτρονικά μέσα και β) σε κάθε περίπτωση, στην οποία το περιεχόμενο της επικοινωνίας και της συναλλαγής με τη δημόσια αρχή αφορά ή σχετίζεται με δήλωση, αίτηση, πράξη, απόφαση ή ενέργεια, από την οποία απορρέουν έννομες συνέπειες για το φυσικό πρόσωπο ή το Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνεί ή συναλλάσσεται με τη δημόσια αρχή. Η διάταξη αποσκοπεί στην διασφάλιση των δικαιωμάτων του προσώπου που αφορά το έγγραφο ή η ενέργεια με την διακρίβωση και επαλήθευση της ταυτότητας του μέσω ασφαλούς μέσου / τρόπου.

Στην παράγραφο 2 και με σκοπό τον καθορισμό ενός σαφούς και λεπτομερούς πλαισίου παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πρακτικά αξιοποιήσιμου και με εγγυήσεις νομιμότητας και διαφάνειας, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και στον εκάστοτε καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό για έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης με την οποία θα προσδιορίζονται ειδικότερα οι συναλλαγές και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, για τη χρήση και παροχή των οποίων απαιτείται η ταυτοποίηση και η επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των φυσικών και νομικών προσώπων και κάθε σχετικό τεχνικό θέμα.

Σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 3 του παρόντος, εάν για την διοικητική πράξη ή ενέργεια των φορέων του δημόσιου τομέα ή για την επικοινωνία ή συναλλαγή αυτών με άλλους φορείς, φυσικά πρόσωπα και ΝΠΙΔ απαιτείται από το νόμο προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ο φορέας του δημόσιου τομέα δύναται να απαιτεί ότι ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης πρέπει να έχει διαπίστευση από τον αρμόδιο φορέα. Η ρύθμιση αποβλέπει στο να προσδώσει εχέγγυα ασφάλειας και εγκυρότητας στην διακρίβωση της ταυτότητας του προσώπου που επικοινωνεί, συναλλάσσεται ή προβαίνει σε έκδοση διοικητικών πράξεων ή υλοποίηση ενεργειών, όταν λόγω της φύσεως των εν λόγω πράξεων, ενεργειών, συναλλαγών ή επικοινωνίας απαιτείται από το νόμο προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή.

31. Το άρθρο 31 του σχεδίου νόμου έχει ως αντικείμενο ρύθμισης τους όρους και τις προϋποθέσεις εγγραφής σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1, η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για τις οποίες απαιτείται ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) προϋποθέτει την εγγραφή στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου ή κατά περίπτωση σε άλλες πύλες ή τόπους πρόσβασης ή σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται από

επιμέρους φορείς του δημόσιου τομέα. Ως προς τα απαιτούμενα για την εγγραφή προσωπικά στοιχεία του φυσικού προσώπου εφαρμογή βρίσκει η παράγραφος 2, σύμφωνα με την οποία κατά την αρχική εγγραφή το φυσικό πρόσωπο που επιθυμεί να κάνει χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα πρέπει να προσκομίζει ή να αποστέλλει υπογεγραμμένα με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή στην αρμόδια Αρχή Εγγραφής τα στοιχεία που αποδεικνύουν την ταυτότητά του. Τα στοιχεία της ταυτότητας που αναφέρονται στην αίτηση εγγραφής, όταν πρόκειται για Έλληνες πολίτες, αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας ή τη σχετική προσωρινή βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ή το διαβατήριο. Η ταυτότητα των αλλοδαπών αποδεικνύεται, στην περίπτωση πολιτών Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, ενώ, στις άλλες περιπτώσεις, από το διαβατήριο ή άλλο έγγραφο βάσει του οποίου επιτρέπεται η είσοδός τους στη Χώρα, ή τα έγγραφα που έχουν εκδώσει οι αρμόδιες ελληνικές αρχές. Για την εγγραφή στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης απαιτείται η προσκόμιση των απολύτως αναγκαίων στοιχείων της ταυτότητας του φυσικού προσώπου.

Με την παράγραφο 3 ορίζονται οι προϋποθέσεις της αρχικής εγγραφής Ν.Π.Ι.Δ. σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Και στην περίπτωση αυτή απαιτείται η προσκόμιση των απολύτως αναγκαίων στοιχείων, ήτοι των στοιχείων που αποδεικνύουν την επωνυμία ή τον διακριτικό τίτλο, τη νομική μορφή, την έδρα και την εξουσία εκπροσώπησης του προσώπου που προβαίνει στην εγγραφή.

Για τον ειδικότερο τρόπο άσκησης του δικαιώματος εγγραφής σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4, όπου και ορίζεται ότι η αρχική εγγραφή μπορεί να γίνεται είτε αυτοπροσώπως είτε δια ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ή εκπροσώπου. Σύμφωνα με το εδάφιο β' της παραγράφου και με σκοπό την διευκόλυνση του αιτούντος την εγγραφή φυσικού ή Ν.Π.Ι.Δ., αιτήσεις για εγγραφή που υποβάλλονται μέσω Κ.Ε.Π. τα οποία έχουν την ευθύνη ελέγχου των στοιχείων της ταυτότητας, θεωρείται ότι υποβάλλονται αυτοπροσώπως στην αρμόδια για την εγγραφή υπηρεσία, εφόσον υπάρχει η κατάλληλη ηλεκτρονική διασύνδεση μεταξύ του Κ.Ε.Π. και της ηλεκτρονικής υπηρεσίας.

Σε συμφωνία με το πνεύμα που διέπει το σύνολο των διατάξεων σχεδίου νόμου για προστασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με την παράγραφο 5 του άρθρου 31 ο νομοθέτης θεσπίζει υποχρέωση ενημέρωσης των προσώπων κατά την εγγραφή σε μία υπηρεσία ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σχετικά με τους σκοπούς της συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τις κατηγορίες δεδομένων που υπόκεινται σε επεξεργασία, τους υπεύθυνους επεξεργασίας και τους αποδέκτες των δεδομένων στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Με την διάταξη της παραγράφου 6 παρέχεται εξουσιοδότηση για έκδοση Υπουργικής Απόφασης από τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό με αντικείμενο τον καθορισμό των ειδικότερων τεχνικών και λεπτομερειακών ζητημάτων που αναφέρονται στις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού.

32. Το άρθρο 32 έχει ως αντικείμενο ρύθμισης την έκδοση αναγνωριστικών - διαπιστευτηρίων και την διαδικασία επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Όπως ορίζεται στην παράγραφο 1, κατά την εγγραφή στην υπηρεσία ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προσδιορίζονται τα αναγνωριστικά που απαιτεί κάθε φορέας του δημόσιου τομέα για την ταυτοποίηση καθώς και τα διαπιστευτήρια για την περαιτέρω επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) του προσώπου που κάνει χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο τα αναγνωριστικά και τα αντίστοιχα διαπιστευτήρια αποδίδονται στο νόμιμο εκπρόσωπό του ή σε πρόσωπο ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένο από το όργανο διοίκησης του νομικού προσώπου.

Ο προσδιορισμός των αναγνωριστικών και των διαπιστευτηρίων από τον φορέα που παρέχει τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που χρησιμοποιεί το φυσικό ή ΝΠΙΔ αποσκοπεί στην χρήση εξειδικευμένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών ανά πεδίο αρμοδιότητας, γεγονός που ενισχύει την ποιότητα των υπηρεσιών αυτών και την αποτελεσματικότητα του ηλεκτρονικού τρόπου επικοινωνίας ή συναλλαγής. Προς επίρρωση της ασφάλειας της ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή συναλλαγής, το πρόσωπο, στο οποίο αποδίδονται αναγνωριστικά και τα αντίστοιχα διαπιστευτήρια οφείλει, σύμφωνα με την παράγραφο 2, να λαμβάνει όλα τα προσήκοντα μέτρα για την εμπιστευτικότητα των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων και την ασφαλή φύλαξη των μέσων που τυχόν έχουν διατεθεί για την αποθήκευση και χρησιμοποίηση αυτών. Επιπρόσθετα, οφείλει να ειδοποιεί αμελλητί τον φορέα του δημόσιου τομέα που έχει εκδώσει τα αναγνωριστικά και τα διαπιστευτήρια για οποιαδήποτε παραβίαση της εμπιστευτικότητας ή ηλεκτρονική επικοινωνία ή συναλλαγή έλαβε χώρα χωρίς τη γνώση και έγκρισή του καθώς για οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα όπως αποκάλυψη αναγνωριστικών, κλοπή ή απώλεια διαπιστευτηρίων ή των μέσων που έχουν διατεθεί για την αποθήκευση και χρησιμοποίηση αυτών.

Στην παράγραφο 3 προσδιορίζονται τα κριτήρια κατανομής μιας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε «επίπεδα εμπιστοσύνης», αφού, όπως ορίζεται στην παρούσα παράγραφο και συνάδει με το οικείο κανονιστικό πλαίσιο, τα αναγνωριστικά και οι μέθοδοι ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των προσώπων διαφοροποιούνται ανάλογα με το επίπεδο εμπιστοσύνης, το οποίο απαιτείται για την εκάστοτε χρήση υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ως κριτήρια κατανομής σε επίπεδα εμπιστοσύνης τίθενται από τον νομοθέτη η φύση της διοικητικής πράξης, η σοβαρότητα των εννόμων συνεπειών για το πρόσωπο το οποίο αιτείται ή είναι αποδέκτης της επικοινωνίας ή της υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η φύση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στα οικεία έγγραφα, η φύση των επιχειρηματικών ή άλλων απορρήτων που περιέχονται στα οικεία έγγραφα. Η απαρίθμηση των κριτηρίων αυτών είναι, σύμφωνα με το γράμμα της διάταξης, ενδεικτική. Με την παράγραφο 4 του άρθρου ο νομοθέτης παρέχει στον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό εξουσιοδότηση για έκδοση Υπουργικής Απόφασης με την οποία θα προσδιορίζεται το επίπεδο εμπιστοσύνης που απαιτείται για την δυνατότητα χρήσης μίας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια, οι μέθοδοι ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας

(αυθεντικοποίησης) καθώς και τα διακριτικά που θα αξιοποιηθούν για τη δημιουργία αμοιβαίας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ της Κεντρικής Διαδικτυακής Πύλης και του εκάστοτε φορέα.

33. Με τις διατάξεις του άρθρου 33 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την τήρηση και αποθήκευση αναγνωριστικών. Όπως ρητώς ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου, η τήρηση και αποθήκευση των αναγνωριστικών στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου δεν είναι υποχρεωτική. Τα πρόσωπα μπορούν να εισάγουν εκ νέου τα αναγνωριστικά κάθε φορά που αιτούνται ταυτοποίηση και επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) προκειμένου να κάνουν χρήση μίας υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Τα αναγνωριστικά των προσώπων μπορούν να τηρούνται στην Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη του Ελληνικού Δημοσίου με έγγραφη συγκατάθεση των προσώπων και σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον ν. 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως ισχύει. Για την πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων ορίζεται ότι οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την ενημέρωση των προσώπων και την παροχή της συγκατάθεσης προσδιορίζονται εγγύτερα με πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα .

Με την παράγραφο 2 προβλέπεται η υποχρέωση ενημέρωσης του χρήστη από την Κεντρική Διαδικτυακή Πύλη σε περίπτωση που η ταυτοποίηση - επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) δεν είναι επιτυχής. Σύμφωνα, μάλιστα, με την εν λόγω διάταξη η ενημέρωση δεν περιορίζεται στην γνωστοποίηση για μη επιτυχή ταυτοποίηση – επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) αλλά περιέχει και αιτιολογία, ενημερώνοντας τον χρήστη για τους λόγους της ανεπιτυχούς αναγνώρισης και για την αδυναμία χρήσης της συγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπηρεσίας.

Στο Κεφάλαιο Η' εισάγονται ρυθμίσεις σχετικά με τα Όργανα Εφαρμογής του νόμου, παρέχοντας τις κατάλληλες οργανωτικές εγγυήσεις και στο επίπεδο της εσωτερικής λειτουργίας και διάρθρωσης των φορέων του δημόσιου τομέα προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του σχεδίου νόμου από το σύνολο των φορέων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.

34. Με σκοπό την ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την εφαρμογή αυτού του – οριζόντιου – κανονιστικού πλαισίου με συντονισμένο τρόπο συνιστώνται σε κάθε Υπουργείο Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Σε αυτές υπάγονται όλες οι υφιστάμενες οργανικές μονάδες με αρμοδιότητες σχετικές με την αξιοποίηση των ΤΠΕ, την ενίσχυση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών, την απλούστευση των διαδικασιών και την υλοποίηση δράσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Στις αρμοδιότητες των μονάδων που θα υπάγονται στις υπό σύσταση Γενικές Διευθύνσεις εμπίπτει η τεχνική υποστήριξη για την κάλυψη των μηχανογραφικών αναγκών του Υπουργείου και η οργάνωση, λειτουργία και συντήρηση των υποδομών πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου. Ανήκει επίσης η μέριμνα για

την ορθολογική αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων, η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, η βελτίωση των σχέσεων κράτους – πολίτη, η παροχή υποστήριξης προς όλους τις υπηρεσίες του οικείου υπουργείου και τους εποπτευόμενους φορείς για την υλοποίηση της περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ν. 3448/06) και την υλοποίηση της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών (ν. 3882/10), ο σχεδιασμός καινοτόμων υπηρεσιών με χρήση ΤΠΕ καθώς και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την ανάπτυξη της πληροφορικής και των επικοινωνιών στο δημόσιο τομέα.

Λόγω της φύσεως των ως άνω αρμοδιοτήτων και των ειδικών προσόντων που απαιτούνται για την αποτελεσματική άσκησή τους, στις Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης προΐστανται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής (άρθρο 34 παρ.2).

Με την παράγραφο 3 του παρόντος προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού με το οποίο καθορίζονται η διάρθρωση των Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε επιμέρους οργανικές μονάδες (Διευθύνσεις,), η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων τους και η κατανομή τους στις επιμέρους οργανικές μονάδες καθώς και τα καθήκοντα των Προϊστάμενων της Γενικής Διεύθυνσης και των επιμέρους οργανικών μονάδων .

Η φύση των αρμοδιοτήτων και η σύνδεση αυτών με επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης επιβάλλουν την θέσπιση ειδικότερων ρυθμίσεων στις περιπτώσεις των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη. Πιο συγκεκριμένα, στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας συνιστώνται Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε κάθε Κλάδο των Ενόπλων Δυνάμεων. Η διάρθρωση και οργανωτική δομή των Διευθύνσεων σε επιμέρους οργανικές μονάδες (Τμήματα, Αυτοτελή και μη Αυτοτελή Γραφεία καθώς και τυχόν ενδιάμεσα επίπεδα διοίκησης), η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων τους και η κατανομή τους στις οργανικές μονάδες καθώς και τα καθήκοντα των Προϊστάμενων της Διεύθυνσης και των επιμέρους οργανικών μονάδων καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας (άρθρο 34 παρ.3).

Ειδική ρύθμιση θεσπίζεται και για το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου, οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης όπως ορίζονται στην παράγραφο 1 ασκούνται κατά περίπτωση από τη Διεύθυνση Πληροφορικής των Αρχηγείων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος και τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, της Γενικής Διεύθυνσης Κατάστασης Πολιτικού Προσωπικού, της Υπηρεσίας Ασύλου, της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και του Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.

35. Με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας και τον συντονισμό των φορέων του δημόσιου τομέα για την αποτελεσματική εφαρμογή του σχεδίου νόμου, στο άρθρο 35 του παρόντος προβλέπεται η συγκρότηση Διυπουργικής Επιτροπής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Η Επιτροπή που συγκροτείται με σχετική Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αποτελείται από Προϊστάμενους Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ή εκπροσώπους αυτών προκειμένου να διασφαλιστεί η βέλτιστη εκπροσώπηση και υψηλό επίπεδο εργασιών (άρθρο 35 παρ.1). Σύμφωνα με την παράγραφο 2, έργο της Επιτροπής είναι να επικουρεί συμβουλευτικά σε οργανωτικά και τεχνικά θέματα τις Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και τις ΟΔΕ ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που συγκροτούνται κατά το άρθρο 36 του σχεδίου νόμου, να προβαίνει σε περιοδική αποτίμηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του και να διατυπώνει προτάσεις προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για την υλοποίηση των σκοπών του νόμου. Για την καλύτερη οργάνωση της ενημέρωσης και εν γένει των εργασιών της Επιτροπής δημιουργείται δικτυακός τόπος που λειτουργεί υπό την εποπτεία της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Η Επιτροπή προεδρεύεται από τον Γενικό Διευθυντή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ο κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (άρθρο 35 παρ.3).

36. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 36 προβλέπεται η συγκρότηση Ομάδας Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ) σε κάθε φορέα του δημόσιου τομέα που θα έχει ως αντικείμενο την διαδικαστική, οργανωτική και τεχνική υποστήριξη της εφαρμογής του νόμου. Αξιοποιώντας και την προηγούμενη θετική εμπειρία συγκρότησης τέτοιων ομάδων για την εφαρμογή του Ν.3861/10 (Διαύγεια) προβλέπεται η συγκρότηση και λειτουργία ομάδων που θα παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές στους φορείς του δημόσιου τομέα ως προς τις διαδικασίες, την οργάνωση και την τεχνική υποστήριξη για την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου. Στα μέλη των ομάδων αυτών δεν καταβάλλεται αμοιβή ή αποζημίωση. Οι ΟΔΕ συγκροτούνται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και η σύνθεσή τους κοινοποιείται στον οικείο δικτυακό τόπο του φορέα.

Με την παράγραφο 2 εισάγεται ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία κάθε ομάδα ορίζει ένα από τα μέλη της ως εσωτερικό υπεύθυνο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο εσωτερικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεριμνά για τη λήψη όλων των αναγκαίων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την τήρηση των αρχών και των υποχρεώσεων που περιγράφονται στον παρόντα νόμο και στον ν. 2472/97. Ως ενδεικτικές περιπτώσεις για τις οποίες λαμβάνεται μέριμνα από τον εσωτερικό υπεύθυνο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παρατίθενται η υιοθέτηση πολιτικών ασφάλειας και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η περιοδική κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση των υπαλλήλων και λειτουργιών

του φορέα ως προς την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η πρόταση για λήψη εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επαλήθευσης της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων κατά τη λειτουργία των συστημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Η ρύθμιση αυτή στην ουσία εισάγει την αρχή της λογοδοσίας (accountability) που συγκαταλέγεται στις βασικές επιλογές του υπό αναθεώρηση κοινοτικού πλαισίου για την προστασία προσωπικών δεδομένων. Ο ορισμός εσωτερικού υπεύθυνου προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε κάθε Ομάδα Διοίκησης Έργου συνεπάγεται την αναγωγή του σεβασμού του δικαιώματος προστασίας προσωπικών δεδομένων σε ουσιώδες κριτήριο απρόσκοπτης εφαρμογής της νομοθεσίας για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και παρέχει εχέγγυα για ευθύνη και λογοδοσία της διοίκησης ως προς την σύννομη επεξεργασία δεδομένων.

37. Με το άρθρο 37 αντικαθίστανται οι ισχύουσες ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες του Τεχνικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου. Με την τροποποίηση των προγενέστερων ισχυουσών ρυθμίσεων για το Τεχνικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο επικαιροποιούνται οι αρμοδιότητες αυτού του γνωμοδοτικού οργάνου, ώστε να συνάδουν με το παρόν θεσμικό πλαίσιο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και την εξέλιξη των απαιτήσεων σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ και την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο αυτό, το Τεχνικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί για τη διαμόρφωση και επικαιροποίηση των προτύπων διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων και εν γένει των ΤΠΕ που παράγουν, προμηθεύονται ή χρησιμοποιούν οι φορείς του δημόσιου τομέα, για τη δημιουργία και προμήθεια υποδομών και ΤΠΕ για την ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τους φορείς του δημόσιου τομέα καθώς και για τα τεχνικά και οργανωτικά ζητήματα που αφορούν την κοινή χρήση υποδομών, ΤΠΕ και δεδομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο. Επιπλέον, στις αρμοδιότητες του Τεχνικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου ανήκει και η γνωμοδότηση για την εξειδίκευση και επικαιροποίηση του Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

38. Στο Κεφάλαιο Θ ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης, παροχής και πληρωμής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση. Με τις προτεινόμενες διατάξεις προτείνεται η δημιουργία ενός δικτύου συγκέντρωσης της ζήτησης προμηθειών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των αναγκαίων πληροφοριακών συστημάτων για λογαριασμό του συνόλου των φορέων που απαρτίζουν τον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα (φορείς της Γενικής Κυβέρνησης). Με τον όρο υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών νοούνται οι υπηρεσίες των οποίων η παροχή συνίσταται εν όλω ή εν μέρει στη μεταφορά σημάτων σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών και των υπηρεσιών μετάδοσης σε δίκτυα που χρησιμοποιούνται από τον ραδιοηλεκτρονικό τομέα. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τη σχετική ορολογία ως πληροφοριακό σύστημα νοείται η συλλογή υπολογιστικού υλικού, λογισμικού, τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού ή άλλων υπολογιστικών εξαρτημάτων που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση πληροφοριών (Υπολογιστικό Συγκρότημα-

IT Assembly), καθώς και οι πληροφορίες που το υπολογιστικό συγκρότημα διαχειρίζεται.

Παράλληλα, δημιουργείται μια νέα δομή, το Ενιαίο Σύστημα Πληρωμών μέσω της οποίας θα εξοφλούνται (ηλεκτρονικά ή μη) όλες οι δαπάνες που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

38. Ειδικότερα, με το άρθρο 38 προβλέπεται ότι η διενέργεια όλων των πληρωμών που αφορούν υποχρεώσεις όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης που απορρέουν από τη λήψη υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και από την προμήθεια των σχετικών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων, θα πραγματοποιείται από το Ενιαίο Σύστημα Πληρωμών, στο οποίο θα καταχωρίζονται μέσω ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης από τους ίδιους τους παρόχους των υπηρεσιών αυτών, τα σχετικά παραστατικά. Το Ε.ΣΥ.Π. λειτουργεί στη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικής Πολιτικής με σκοπό την πληρωμή όλων των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης για ομοειδή προϊόντα ή υπηρεσίες.

Παράλληλα, δημιουργείται το Μητρώο Φορέων στο οποίο θα καταγραφούν οι φορείς που υπάγονται στο Ε.ΣΥ.Π., δηλαδή όλοι οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης πλην όσων εξαιρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας και άμυνας ή εθνικού απορρήτου.

Με τον τρόπο αυτό και μέσα σε τρεις μήνες αναμένεται να υπάρξει η πλήρης καταγραφή τόσο των δαπανών όσο και των αναγκών των φορέων σε υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Μετά την προθεσμία αυτή παραστατικά που έχουν εκδώσει οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν μπορούν να εξοφληθούν εάν δεν είναι καταχωρισμένα στο σύστημα, ενώ ταυτόχρονα διακόπτεται κάθε επιχορήγηση ή χρηματοδότηση προς τους φορείς της Κεντρικής Κυβέρνησης που εντάσσονται στο ΕΣΥΠ για αντίστοιχες δαπάνες.

Για τους λοιπούς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, η πληρωμή γίνεται μέσω τραπεζικού λογαριασμού που διατηρεί για το σκοπό αυτό το ΕΣΥΠ. Η διάκριση αυτή είναι αναγκαία δεδομένου ότι οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (εκτός αυτών της Κεντρικής Κυβέρνησης) δεν διαθέτουν πιστώσεις τελών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, έχουν ήδη λάβει επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό και δεν είναι δυνατή η αφαίρεση των ποσών που αντιστοιχούν στις δαπάνες αυτές. Για το λόγο αυτό για την πρώτη εφαρμογή του συστήματος και έως τις 31/12/2011 η εξόφληση γίνεται μέσω ειδικού τραπεζικού λογαριασμού που στον οποίο ο φορέας καταθέτει το ποσό που αντιστοιχεί στις οικείες δαπάνες για να μπορέσει στη συνέχεια το ΕΣΥΠ να πραγματοποιήσει την πληρωμή.

Από το ΕΣΥΠ εξαιρούνται οι φορείς που για λόγους εθνικής ασφάλειας ή εθνικής άμυνας προστατεύονται από το απόρρητο.

39. Με το άρθρο 39 συστήνεται το Δίκτυο Δημόσιου Τομέα με σκοπό τη συγκέντρωση της ζήτησης υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και την κάλυψη του συνόλου των αναγκών και αιτημάτων για την παροχή και προμήθεια των σχετικών υπηρεσιών και συστημάτων των φορέων της Γενικής

Κυβέρνησης. Σε πρώτο στάδιο, στο Δίκτυο Δημόσιου Τομέα(ΔΔΤ) εντάσσονται αυτόματα οι φορείς που εξυπηρετούνται από το Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ. Σε επόμενο στάδιο εντάσσονται οι υπόλοιποι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Με την ένταξη στο ΔΔΤ διακόπτεται κάθε άλλη σύμβαση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που είχε συνάψει ο φορέας με άλλο πάροχο. Για φορείς που λόγω του σκοπού τους και της αποστολής τους λαμβάνουν ειδικές υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, προβλέπεται η εξαίρεσή τους από το Δίκτυο και η δυνατότητα να έχουν δικά τους δίκτυα υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Με Κοινή απόφαση του υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ρυθμίζονται τα σχετικά θέματα.

40. Με το άρθρο 40 προβλέπεται η δυνατότητα ανάθεσης μέσω προγραμματικής σύμβασης της επιχειρησιακής διαχείρισης τόσο του ΕΣΥΠ όσο και του Δικτύου σε φορείς με αποδεδειγμένη εμπειρία σε θέματα τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών, όπως είναι λόγου χάρη η Κοινωνία της Πληροφορίας, η ΕΔΕΤ, κ.ά. Οι φορείς αυτοί, αναλαμβάνουν την εποπτεία της ορθής λειτουργίας των συστημάτων, ενώ παράλληλα αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν και να συντηρούν τα αναγκαία πληροφοριακά συστήματα. Για τις υπηρεσίες τους λαμβάνουν αμοιβή που μπορεί να είναι με τη μορφή επιχορήγησης μέσω του κρατικού προϋπολογισμού ή του ΠΔΕ.

Στο Κεφάλαιο Ι ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ειδικότερα:

Άρθρο 41

Ώρες εργασίας υπαλλήλων δημοσίου, ΟΤΑ και λοιπών ΝΠΔΔ

Η τροποποίηση των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 1 του Ν. 1157/1981 (ΦΕΚ 126 Α') «Περί κυρώσεως της από 29 Δεκεμβρίου 1980 Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας «περί καθιερώσεως πενθημέρου εβδομάδος εργασίας των δημοσίων εν γένει υπηρεσιών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» και τροποποίησεως διατάξεων ταύτης», υπό τις παρούσες δημοσιονομικές και κοινωνικές συνθήκες θεωρείται επιβεβλημένη, καταρχήν λόγω της ανάγκης εξίσωσης των ωρών εργασίας των εργαζόμενων στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα.

Επιπρόσθετα, το μέτρο αναμένεται να αυξήσει την παραγωγικότητα των υπηρεσιών του δημοσίου και ειδικότερα αυτών που έρχονται σε άμεση και καθημερινή επαφή με το κοινό (πολίτες – επιχειρήσεις) κάτι που αποτελεί γενικευμένο αίτημα της κοινωνίας απέναντι στη Δημόσια Διοίκηση.

Επιπλέον, αναμένεται, λόγω της αύξησης του ωραρίου λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών, να καλυφθούν με αυτό τον τρόπο οι υπάρχουσες υπηρεσιακές ανάγκες και ως εκ τούτου να περιοριστούν περαιτέρω οι ανάγκες πρόσληψης επιπλέον προσωπικού.

Η εξίσωση του αριθμού των ωρών εργασίας των υπαλλήλων που ανήκουν σε κλάδους πληροφορικής με εκείνες των υπολοίπων κλάδων και κατηγοριών, θεωρείται επιβεβλημένη, δεδομένου του γεγονότος της εξάπλωσης και της γενίκευσης της χρήσης Η/Υ από την πλειονότητα των διοικητικών υπαλλήλων. Η παρούσα ρύθμιση δεν θίγει το ωράριο εργασίας των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Τέλος, η προωθούμενη ρύθμιση για την 40ωρη εβδομαδιαία εργασία, καλύπτει ανεξαιρέτως όλους τους φορείς και τις υπηρεσίες του δημοσίου, χωρίς την παροχή νομοθετικής εξουσιοδότησης για την θέσπιση εξαιρέσεων, ώστε να αποφευχθεί η καταστρατήγηση της βασικής κατεύθυνσης της παράτασης του ωραρίου.

Άρθρο 42

Θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων

Με την παρούσα διάταξη ρυθμίζεται η θαλάσσια μεταφορά των αστικών στερεών αποβλήτων η οποία κρίνεται αναγκαία προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικότερα και στις νησιωτικές περιοχές η διάθεση των απορριμμάτων εφόσον η ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων σε ευρύτερη χωρική κλίμακα διαμέσου της θαλάσσιας μεταφοράς εξασφαλίζει υψηλότερο επίπεδο περιβαλλοντολογικής προστασίας από ότι η υγειονομική ταφή στο νησί.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, και Θαλασσίων Υποθέσεων Νήσων και Αλιείας και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, καθορίζονται οι διαχειριστικές ενότητες στις οποίες θα εφαρμοστεί η συγκεκριμένη διάταξη, καθώς και οι αντίστοιχοι όροι και οι προϋποθέσεις της θαλάσσιας μεταφοράς. Τέλος ορίζεται ότι είναι δυνατές αποκλίσεις σχετικά με την επιχορήγηση των θαλασσίων μεταφορών των περιοχών που είναι λιγότερο ευνοημένες, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 107 παρ.3 α) και γ) της ΣυνθΕΕ.

Άρθρο 43

Ρυθμίσεις οικονομικών θεμάτων ΟΤΑ

1. α. Με την παρούσα διάταξη αντιμετωπίζονται οι συνέπειες στη διαδικασία είσπραξης εσόδων των δήμων, λόγω της απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της ευχέρειας του καταναλωτή να προμηθεύεται ηλεκτρικό ρεύμα και εκτός της ΔΕΗ, από τους αποκαλούμενους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας. Συνεπώς όπου αναφέρεται η ΔΕΗ σε νόμους που διέπουν την είσπραξη των δημοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού (ν.25/1975), τον φόρο ηλεκτροδοτούμενων χώρων (ν.1080/1980, άρθρο 10) και του τέλους ακίνητης περιουσίας (ν. 2130/1993, άρθρο 24) εννοείται πλέον και ο εκάστοτε εναλλακτικός προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας.

β. Με την παράγραφο β ορίζεται ότι τα προαναφερόμενα έσοδα εισπράττονται ενιαία με τον λογαριασμό της ΔΕΗ ή του εναλλακτικού προμηθευτή με τους περιοδικούς λογαριασμούς και αποδίδονται στον δήμο, εντός δύο μηνών από την λήξη των ως άνω λογαριασμών. Επίσης σε περίπτωση που ο υπόχρεος καταναλωτής δεν καταβάλλει τα παραπάνω συνεισπρατούμενα ποσά ο προμηθευτής της ηλεκτρικής ενέργειας διακόπτει τη χορήγηση του ρεύματος και δεν το επαναχορηγεί εάν δεν εξοφληθεί το ποσόν.

Εάν ο υπόχρεος καταναλωτής δεν ζητήσει την επαναχορήγηση ρεύματος εντός τριών μηνών από τη διακοπή ο προμηθευτής υποχρεούται να γνωστοποιήσει το γεγονός στον δήμο έτσι ώστε ο δήμος να προχωρήσει στις νόμιμες ενέργειες για την είσπραξη του ποσού της οφειλής.

γ. Προκειμένου να υλοποιηθεί η περιγραφόμενη διαδικασία και να εξασφαλιστούν τα ανωτέρω έσοδα για τους δήμους υποχρεώνεται ο διαχειριστής δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και η ΔΕΗ να παρέχουν στους εναλλακτικούς προμηθευτές τόσο τα στοιχεία τιμολόγησης όσο και όλα τα αναγκαία δεδομένα για την συνείσπραξη των ποσών των οποίων δικαιούχοι είναι οι δήμοι και να ενημερώνουν τα σχετικά στοιχεία έτσι ώστε να διασφαλίζεται η διαρκής επικαιροποίησή τους ενημερώνοντας παράλληλα και τους δήμους. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται υποχρεωτικά και χωρίς καθυστέρηση στους δικαιούχους δήμους κατόπιν αιτήματός τους.

2. Με την παράγραφο 11 του άρθρου 268 του ν.3852/2010 προβλέπεται η έκδοση ξεχωριστού Προεδρικού Διατάγματος για το Διπλογραφικό Σύστημα Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής – Κοστολόγησης των Περιφερειών. Προκειμένου να υπάρχει ενιαίο σύστημα θα εφαρμοστούν, αναλογικά, και για τις περιφέρειες οι διατάξεις του αντίστοιχου Προεδρικού Διατάγματος που έχει εκδοθεί για τους Δήμους και είναι, ήδη, σε ισχύ.

3. Με την προτεινόμενη διάταξη αναδιατυπώνεται στο ορθό η παραπομπή που γίνεται στο άρθρο 277 του ν.3852/2010 στην ελεγκτική επιτροπή του άρθρου 232 του ν.3852/2010 αντί του άρθρου 141 που προβλεπόταν στον ΚΔΚ, σχετικά με την εξέταση υποθέσεων αστικής ευθύνης των αιρετών.

Άρθρο 44

Θεσμικά ζητήματα ΟΤΑ

1. Με τη ρύθμιση της παραγράφου 1 προτείνεται η προσαύξηση στους νησιωτικούς δήμους του αριθμού των αντιδημάρχων, ισάριθμα με τον αριθμό των νησιωτικών δημοτικών κοινοτήτων, δηλαδή των πρώην ΟΤΑ, που δεν αποτέλεσαν Δήμο. Οι αντιδήμαρχοι αυτοί, που πρόερχονται από τους σύμβουλους της πλειοψηφίας, πρέπει να έχουν εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική δημοτική κοινότητα και σε περίπτωση που δεν υπάρχει από την πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια. Με την ρύθμιση αυτή επιτυγχάνεται οι νησιωτικές δημοτικές κοινότητες αποκτούν αντιδήμαρχο που προέρχεται από τη δική τους εκλογική περιφέρεια.

2. Με τη ρύθμιση της παραγράφου 2 ικανοποιείται ένα δίκαιο αίτημα που αφορά αντιδημάρχους με αναπηρία τύφλωσης, ώστε να μπορούν να προσλαμβάνουν για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους να έχουν στη διάθεσή τους ένα πρόσωπο της εμπιστοσύνης τους για την άσκηση των καθηκόντων τους και ειδικότερα κατά την υπογραφή αποφάσεων εγγράφων κλπ.

3. Με τη ρύθμιση της παραγράφου 3 παρέχεται η δυνατότητα στο δήμαρχο να αναθέτει σε δημοτικούς συμβούλους συγκεκριμένα καθήκοντα για δράσεις του

δήμου, χωρίς αμοιβή, ώστε να διευκολύνεται στην παρακολούθηση του έργου του δήμου.

4. Με την προτεινόμενη ρύθμιση διασφαλίζεται η συνέχιση της υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση κοινωνικών προγραμμάτων, στις περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ α΄ βαθμού που τα υλοποιούσαν δεν παραμένουν φορείς υλοποίησης. Η παρούσα ρύθμιση για τη μεταφορά των σχετικών προγραμμάτων στους εξυπηρετούμενους δήμους ή σε κοινωφελείς επιχειρήσεις των δήμων ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών, κρίνεται απαραίτητη, καθώς σε διαφορετική περίπτωση τα προγράμματα και, συνεπώς, η παροχή σημαντικών κοινωνικών υπηρεσιών προς τους δημότες και κατοίκους, απειλούνται άμεσα με διακοπή.

5. Με την παρούσα νομοθετική ρύθμιση προβλέπεται η προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου, όπως διέπεται από το Π.Δ. 272/1985, για την οργάνωση και τις αρμοδιότητες του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Επιτροπή Εγγώριας Περιουσίας» Κυθήρων και Αντικυθήρων, στις διατάξεις και το πνεύμα του ν. 3852/2010. Παράλληλα, οι λοιπές προβλέψεις αποσκοπούν στην διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του εν λόγω Νομικού Προσώπου, μέχρι την έκδοση του προβλεπόμενου προεδρικού διατάγματος.

6. Με την ερμηνευτική διάταξη της παραγράφου 6 αποσαφηνίζεται ότι στη χρηματοδότηση από τον οικείο δήμο των διετών προγραμμάτων δράσης κοινωφελών επιχειρήσεων για δραστηριότητες και παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνονται και οι λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, δεδομένου ότι αυτές είναι αναγκαίες για την παροχή υπηρεσιών και την εκπλήρωση των σκοπών για τους οποίους έχει συσταθεί η κοινωφελής επιχείρηση.

7. Με τη διάταξη αυτή επέρχονται τροποποιήσεις στο άρθρο 178 του νόμου 3852/2010, προκειμένου, αίροντας τον περιορισμό ως προς τον συνολικό αριθμό των μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης, να καταστεί εφικτή η ευρύτερη δυνατή εκπροσώπηση σε αυτήν των ενδιαφερόμενων φορέων, κοινωνικών εταίρων και δημοτών, πέραν της αναγκαίας συμμετοχής όλων των δήμων της περιφέρειας, ανεξαρτήτως του αριθμού αυτών.

8. Δεδομένου ότι η εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του πρόεδρου της μητροπολιτικής επιτροπής Θεσσαλονίκης απαιτεί καθημερινή και πλήρη απασχόληση προβλέπεται η καταβολή αντιμισθίας και η παροχή

υποχρεωτικής άδειας, σε περίπτωση που έχει την υπαλληλική ιδιότητα, όπως ισχύει, αντίστοιχα, και για τον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου.

9. Με την εισαγόμενη ρύθμιση οι επιχειρήσεις με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού εξακολουθούν να λειτουργούν με το υφιστάμενο νομικό καθεστώς που τις διέπει μέχρι να οριστικοποιηθεί το συνολικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους.

Άρθρο 45

Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού ΟΤΑ

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 246 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α΄) προβλέπεται μετάταξη υπαλλήλων Περιφερειών σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις υπηρεσιών του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δήμων και Ν.Π.Δ.Δ. αυτών και αντιστρόφως, χωρίς να προβλέπεται η δυνατότητα μετάταξης σε κενές οργανικές θέσεις Περιφερειών. Δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 του πδ 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α΄) όπως ισχύει, προβλεπόταν η δυνατότητα μετάταξης από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση σε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και δεδομένου ότι οι Περιφέρειες αποτελούν καθολικά το διάδοχο σχήμα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων προτείνεται η συμπλήρωση του ανωτέρω άρθρου.

2. Με την παράγραφο 2 παρέχεται η δυνατότητα απόσπασης υπαλλήλων και των υπηρεσιών Δημόσιου, πέραν των υπαλλήλων του Δημοσίου Τομέα, δηλαδή Ν.Π. που ανήκουν στο Δημόσιο που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 11α του άρθρου 247 του ν.3852/2010, στα γραφεία των περιφερειαρχών και αντιπεριφερειαρχών.

3. Με τη ρύθμιση της παραγράφου 3 ρυθμίζεται το κενό, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα απόσπασης υπαλλήλων περιφερειών σε άλλες περιφέρειες.

4. Με τις διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών & Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007 ΦΕΚ 143 Α΄) έχουν απονεμηθεί στη Δημαρχιακή Επιτροπή μια σειρά από αρμοδιότητες (πειθαρχική εξουσία, αποσπάσεις κ.λ.π.) οι οποίες δεν μπορούν πλέον να ασκηθούν, καθώς με τον «Καλλικράτη» δεν προβλέπεται Δημαρχιακή Επιτροπή στους Δήμους.

5. Για τους υπαλλήλους του Δημοσίου Τομέα, και τους υπαλλήλους των τέως Ν.Α., νυν αιρετών περιφερειών, παρέχεται η δυνατότητα μετάταξης από μια

ειδικότητα σε θέση άλλης ειδικότητας της ίδιας εκπαιδευτικής βαθμίδας, με ταυτόχρονη μεταφορά της θέσης που κατέχει. Αντίστοιχη διάταξη δεν εφαρμόζεται για το προσωπικό των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.

Έτσι, για λόγους ισότητας, κρίνεται σκόπιμη η δυνατότητα μετάταξης προσωπικού ΙΔΑΧ πρωτοβάθμιων ΟΤΑ από ειδικότητα σε θέση άλλης ειδικότητας με απόφαση του αρμοδίου για το διορισμό οργάνου.

6. Με τις διατάξεις της παρ. 1δ' του άρθρου 51 του ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219 Α') προβλέφθηκε ότι: «Η διαδικασία και τα κριτήρια του ν. 3839/2010 εφαρμόζονται και για την επιλογή των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων των Δήμων».

Από την ανωτέρω διάταξη προκύπτει ότι οι διατάξεις του ν. 3839/2010 εφαρμόζονται μόνο για την επιλογή προϊσταμένων οργανικών μονάδων στους δήμους, και όχι για τις οργανικές μονάδες των ΝΠΔΔ, των Συνδέσμων και των Ιδρυμάτων των ΟΤΑ, για τους οποίους εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του ΚΚΔΚΥ περί επιλογής προϊσταμένων.

Επιπλέον, με το Π.Δ. 19/2011 (ΦΕΚ 51 Α') για την κατάληψη θέσεων προϊσταμένων οργανικών μονάδων των ΟΤΑ Α' Βαθμού κρίνονται πλέον και υπάλληλοι ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

Κατόπιν των ανωτέρω, για λόγους ίσης μεταχείρισης των υπαλλήλων των ΟΤΑ Α' Βαθμού, κρίνεται σκόπιμη η αντικατάσταση της ανωτέρω διάταξης.

7. Με τη ρύθμιση αυτή διευκολύνεται η λειτουργία των υπηρεσιών των περιφερειακών ενοτήτων, δεδομένου ότι ο εκτελεστικός γραμματέας της περιφέρειας θα μπορεί να εξουσιοδοτεί προϊστάμενους υπηρεσιών να υπογράφουν αποφάσεις χορήγησης αδειών και μετακινήσεις υπαλλήλων εκτός έδρας.

8. Δεδομένου ότι με το άρθρο 283 του ν. 3852/2010 οι Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα νομαρχιακά διαμερίσματα καταργούνται, ο διορισμός των περιλαμβανομένων σε οριστικούς πίνακες διοριστέων για την πλήρωση θέσεων τακτικού προσωπικού όλων των κατηγοριών, κλάδων και ειδικοτήτων των ΟΤΑ Β' Βαθμού που καλύπτονται βάσει προκηρύξεων που διενεργήθηκαν κατ' εφαρμογή γενικών ή ειδικών διατάξεων, θα γίνουν από τις αιρετές περιφέρειες, καθόσον ως διάδοχα

σχήματα των Ν/Α υπεισέρχονται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προηγούμενων φορέων.

Ο διορισμός του ανωτέρω προσωπικού γίνεται σε κενές οργανικές θέσεις των νέων ΟΕΥ των Περιφερειών. Στις περιπτώσεις, όμως, που δεν υπάρχουν κενές οργανικές, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι οι οργανισμοί αυτοί δεν επιτρέπεται να τροποποιηθούν πριν παρέλθει έτος από την εγκατάσταση των αιρετών οργάνων των Περιφερειών, κρίνεται σκόπιμο να συσταθούν προσωποπαγείς θέσεις κατά κατηγορία, κλάδο ή ειδικότητα στις περιφέρειες της αντίστοιχης χωρικής αρμοδιότητας, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι εν λόγω διορισμοί.

9. Οι διατάξεις της παραγράφου 9 κρίνονται αναγκαίες, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στελέχωσης τεχνικών υπηρεσιών Δήμων που δεν διαθέτουν το απαραίτητο προσωπικό.

10. Σε υπηρεσίες ΚΕΠ ορισμένων δήμων υπηρετεί σημαντικός αριθμός υπαλλήλων ΚΕΠ (κλάδου Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών), ενώ παράλληλα παρατηρείται το φαινόμενο έλλειψης προσωπικού σε άλλες καίριες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να προκύπτουν δυσλειτουργίες και αδυναμία διεκπεραίωσης των υποθέσεων των πολιτών – δημοτών.

Για το λόγο αυτό, με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η δυνατότητα, με απόφαση του οικείου Δημάρχου – ως προϊσταμένου όλων των υπηρεσιών του Δήμου – να ανατίθενται παράλληλα καθήκοντα σε υπαλλήλους ΚΕΠ που λειτουργούν σε δημοτικές ενότητες με πληθυσμό μέχρι 5.000 κατοίκους, έτσι ώστε αυτοί να μπορούν να προσφέρουν, όπου προκύπτει σαφής υπηρεσιακή ανάγκη, τις υπηρεσίες τους, πάντα σε συναφή με τον κλάδο τους καθήκοντα.

11. Προβλέπεται η δυνατότητα πρόσληψης ενός ειδικού συνεργάτη ανά δήμο και περιφέρεια με τίτλους σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προκειμένου να αξιοποιηθεί η εμπειρία που είχαν αποκτήσει όσοι είχαν καταλάβει αντίστοιχες θέσεις υπό το προϊσχύσαν νομοθετικό καθεστώς.

12. Με την προτεινόμενη διάταξη παρέχεται η δυνατότητα σε υπαλλήλους των ΠΕΔ, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, να μεταφέρονται, ύστερα από αίτησή τους, σε ΟΤΑ α και β βαθμού, δεδομένου ότι πρόκειται για εξειδικευμένο προσωπικό με μεγάλη εμπειρία σε θέματα ανάπτυξης και

προγραμματισμού, καθώς επίσης και σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ΟΤΑ.

Άρθρο 46

1. Η διαδικασία της ειδικής γραπτής δοκιμασίας διενεργείται μια τουλάχιστον φορά κάθε δύο έτη. Το ΑΣΕΠ, από την τελευταία εξέταση του 2008 υπολόγισε ότι το κόστος ανά υποψήφιο είναι υψηλό λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον αριθμό των υποψηφίων όσο και τις δαπάνες που απαιτούνται για την διεξαγωγή της διαδικασίας (κυρίως την αμοιβή των επιτηρητών). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το αριθ. πρωτ. 23346/21-7-2010 έγγραφο του Προέδρου του ΑΣΕΠ, η εξέταση αυτή κοστίζει περίπου 34 ευρώ ανά υποψήφιο. Με τις παρούσες δημοσιονομικές συνθήκες και με δεδομένο ότι η βαθμολογία του test αποτελεί ένα σημαντικό πρόσθετο προσόν, το οποίο ισχύει για 10 έτη, κρίνεται σκόπιμο η κάλυψη του κόστους να βαρύνει ως ένα βαθμό και τον υποψήφιο.

2-3. Οι εν λόγω ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, για την απρόσκοπτη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, επειδή οι πάγιες διατάξεις του ν.3839/2010 για την επιλογή προϊσταμένων οργανικών μονάδων δεν μπορούν ακόμη να εφαρμοστούν μέχρι την έκδοση της προβλεπόμενης υπουργικής απόφασης που θα ρυθμίζει τις διαδικασίες, τον τρόπο διεξαγωγής και όλες τις λεπτομέρειες που θα διασφαλίζουν το αδιάβλητο της γραπτής εξέτασης.

Ωστόσο, επειδή το ΕΙ.Σ.Ε.Π. πρόκειται να συγκροτηθεί σύντομα, και δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, οι πάγιες διατάξεις του ν. 3839/2010 δεν μπορούν ακόμη να εφαρμοστούν, κρίνεται αναγκαίο να συνεχίσουν να διενεργούνται οι επιλογές με τις μεταβατικές διατάξεις του ως άνω νόμου, για την ομαλή λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Επιπλέον, για λόγους ίσης μεταχείρισης, ενόψει της λήξης της θητείας των μελών του Ε.Υ.Σ., όλες οι εκκρεμείς υποθέσεις που δεν εξετάστηκαν από το Ε.Υ.Σ. πρέπει να υπαχθούν στην αρμοδιότητα του ΕΙ.Σ.Ε.Π.

4. Η εν λόγω ρύθμιση κρίνεται αναγκαία, για την απρόσκοπτη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, επειδή η συγκρότηση των αρμοδίων οργάνων για την επιλογή προϊστάμενων Δ/νσεων και Τμημάτων (Σ.Ε.Π., Υπηρεσιακά, Συμβούλια) βάσει των παγίων διατάξεων του ν.3839/2010 προϋποθέτει την επιλογή όλων των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων από το ΕΙ.Σ.Ε.Π. βάσει των παγίων διατάξεων του ν.3839/2010.
5. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται αναγκαία προκειμένου να επαναπροσδιοριστεί το περιεχόμενο της γραπτής εξέτασης ούτως ώστε να μπορεί να διενεργείται ενιαία για όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και όχι ανά φορέα, γεγονός που δημιουργεί και πρόσθετο οικονομικό βάρος και καθιστά την όλη διαδικασία ιδιαίτερα χρονοβόρα.
6. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αποφεύγεται η συγκέντρωση προσωπικού μόνο σε μια κεντρική υπηρεσία και να αξιοποιείται το προσωπικό ανάλογα με την ειδικότητά του στις υπηρεσίες που έχουν ανάγκη από τη συγκεκριμένη ειδικότητα.
7. Η προτεινόμενη διάταξη για την υπαγωγή και των Γραμματέων των Α.Ε.Ι. στις ρυθμίσεις του ανωτέρω νομικού πλαισίου κρίνεται αναγκαία προκειμένου να διευκρινισθούν θέματα σχετικά με την επάνοδο στην υπηρεσία υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών, ν.π.δ.δ. που επιλέγονται ως Γραμματείς Α.Ε.Ι. των οποίων η θητεία έληξε ή δεν ανανεώθηκε. Επίσης, με τη ρύθμιση αυτή δεν θίγεται η προαγωγική τους εξέλιξη και αξιοποιείται η σημαντική εμπειρία των υπαλλήλων αυτών που αποκτήθηκε στις εν λόγω θέσεις.

Άρθρο 47

Θέματα Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

1. Με την προτεινόμενη τροποποίηση με εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη στελέχωση του Σώματος Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης με την διευκρίνιση της έννοιας της κατά παρέκκλιση απόσπασης από κάθε γενική ή ειδική διάταξη.

2. Με την προτεινόμενη διάταξη επιδιώκεται η καλύτερη αξιοποίηση των Βοηθών Επιθεωρητών που κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. αποκτούν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που απαιτούνται για τους Επιθεωρητές-Ελεγκτές, με την δυνατότητα άμεσής κατάταξής τους σε κενές θέσεις επιθεωρητών-ελεγκτών και την άσκηση των σχετικών καθηκόντων.

3. Η τροποποίηση είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλισθεί η ελεγκτική ανεξαρτησία και η πλήρης θωράκιση του Ειδικού Γραμματέα, των Επιθεωρητών-Ελεγκτών και των Βοηθών Επιθεωρητών-Ελεγκτών του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. στις περιπτώσεις που διώκονται ή ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις στις οποίες προέβησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

4. Η ανωτέρω τροποποίηση είναι αναγκαία προκειμένου να ενισχυθούν οι αρμοδιότητες των Επιθεωρητών-Ελεγκτών και Βοηθών Επιθεωρητών-Ελεγκτών με την δυνατότητα διενέργειας αυτοψίας, όπως προβλέπεται και για άλλα ελεγκτικά σώματα.

5. Η ανωτέρω προσθήκη κρίνεται αναγκαία προκειμένου να εξοπλιστεί και το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. με την αρμοδιότητα καταλογισμού των ελλειμμάτων που συχνά εντοπίζει στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του ώστε να επιταχυνθεί και να απλουστευθεί η σχετική διαδικασία καταλογισμού. Αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει και για το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (άρθρο 3 παρ.3 Ν.2930/2001) και για την Οικονομική Επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομικών.

Στο άρθρο 48 του παρόντος μνημονεύονται οι καταργούμενες διατάξεις, οι οποίες, με την εφαρμογή του παρόντος νόμου παύουν να ισχύουν, καθώς και ρυθμίζουν ζητήματα που αποτελούν το ρυθμιστικό αντικείμενο διατάξεων του παρόντος νόμου και στο άρθρο 49 η έναρξη ισχύος του νόμου.

Αθήνα,

Απριλίου 2011

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΟΥΤΣΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ &
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ**

ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ**

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ**

**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΕΠΠΑΣ

ΛΟΥΚΙΑ – ΤΑΡΣΙΤΣΑ ΚΑΤΣΕΛΗ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΗ**

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ

ΧΑΡΗΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ